

EESTI ALAEALISTE
KOMISJONIDE
TEGEVUS AASTATEL
1999-2004

Haridus- ja Teadusministeerium

HARIDUS- JA TEADUSMINISTEERIUM

**EESTI ALAEALISTE KOMISJONIDE
TEGEVUS AASTATEL 1999-2004**

Tallinn 2005

SISUKORD

SISSEJUHATUS	5
1. ALAEALISTE KOMISJONID TÄNASES EESTIS	7
1.1. Alaealiste komisjoni töö põhimõtted	7
1.1.1. Mõjutusvahendid ja nende kohaldamine	9
1.1.2. Kriminaalpreventiivse töö koordineerimine	15
1.2. Alaealise mõjutusvahendite seaduse täitmisega seotud probleemid	19
2. UURIMUSE EESMÄRK JA METOODIKA	23
3. ARUANNETEST SAADUD ANDMETE ANALÜÜS	25
3.1. Alaealiste komisjonide tegevus seoses mõjutusvahendite kohaldamisega	25
3.2. Projektitegevus	35
3.3. Kriminaalpreventiivse tegevuse prioriteedid 2003. aastal	38
4. ALAEALISTE KOMISJONIDE SEKRETÄRID OMA TÖÖST ..	41
KOKKUVÕTE	48
KASUTATUD KIRJANDUS	51

Raamatu ilmumist toetab
Haridus- ja Teadusministeerium

Väljaandja: MTE Kirjastus OÜ

Tallinn 2005

Lisad:

1.	Rahvastikuregistri andmed Eesti Vabariigis 7-17aastate kohta	53
2.	Alaealiste komisjoni tegevusaruanne	54
3.	Küsimustik	58
4.	Alaealiste komisjonide tööd reguleerivad õigusaktid	61
5.	Alaealiste komisjonid kohalike omavalitsuste juures aastatel 1999-2004	62
6.	Poiste ja tüdrukute osakaal alaealiste õigusrikkumiste asjade aruteludest aastatel 1999-2004	68
7.	Alaealiste komisjonile taotluse esitanud institutsioonide esindajad aastatel 1999-2004	75
8.	1999.-2004. aasta alaealiste komisjoni töö erinevate aspektide kokkuvõte	82
9.	Alaealistele kohaldatud mõjutusvahendid aastatel 1999-2004	90
10.	Tallinna linnaosade alaealiste komisjonides arutatud alaealiste õigusrikkumised aastatel 2001-2004	98
11.	2004. aastal alaealiste komisjonides algatatud arutelude alus vastavalt alaealise mõjutusvahendite seaduse § 1-le	99
12.	Maakondade kriminaalpreventiivse tegevuse prioriteetidid aastaks 2003 maakondlike arengukavade alusel	100

Jooniste ja tabelite loetelu:

<i>Joonis 1.</i>	Tüdrukute ja poiste suhe õigusrikkumiste asjades	27
<i>Joonis 2.</i>	Alaealiste komisjonile taotluse esitanud institutsioonide esindajad aastatel 1999-2004	30
<i>Joonis 3.</i>	Mõjutusvahendite kohaldamise dünaamika aastatel 1999-2004	34
<i>Tabel 1.</i>	Alaealise õigusrikkumise asja arutamine alaealiste komisjonis	15
<i>Tabel 2.</i>	Alaealiste õigusrikkumiste asjade arutelud aastatel 1999-2004.	26
<i>Tabel 3.</i>	Kohalike omavalitsuste alaealiste komisjonide arv maakondades	28
<i>Tabel 4.</i>	Alaealistele määratud mõjutusvahendite esinemissagedus aastatel 1999-2004.	33
<i>Tabel 5.</i>	Alaealiste komisjonide poolt finantseeritud projektid aastatel 1999-2004	36

SISSEJUHATUS

Sotsiaalteadlased usuvad, et tänapäeva laste probleemide põhjusi tuleb otsida keerulistest muutustest, mis on toimunud sotsiaalsetes mudelites viimase neljakümne aasta jooksul. Nende hulka kuuluvad perede lahutuste arvu kasv, televisiooni ja ajakirjanduse negatiivne mõju, kooli autoriteedi kahanemine ja vanemate suutmatus leida aega oma laste jaoks (Saphiro 2002, 29).

Balti- ja Põhjamaade konverentsil “Lapsepõlve paradoksid: reaalsus ja tulevikusuundumused” (2002) tõdes Leida Talts, et laste seisukohtade ja mõttemaailma tundmaõppimiseks on täiskasvanute käsutuses arvu- kad uurimused, samuti igapäeva tähelepanekud laste käitumisest ja tegutsemismotiividest. Paraku ei arvesta ühiskond kuigivõrd objektiivsete uurimistulemustega, leides, et on teisi, praktilisemat lahendamist nõudvaid probleeme (Talts 2002, 9). Projekt-uurimuse “Alaealiste kriminaalset karjääri mõjutavad sotsiaalsed faktorid” kokkuvõttest võime lugeda: “See, et aina nooremad lapsed sooritavad kuritegusid ja tüdrukute osakaal suureneb, näitabki laste turvalisuse ja heaolu kindlustamata jätmist ühiskonna ja riigi poolt” (Strömpl 1999, 31). Eesti ühiskonnas asetleidvate sotsiaalsete pingete tulemuseks on meil lapsprostituudid, lapsnarkomaanid, alaealised kodutud ja kurjategijad. Töötatakse küll välja erinevaid programme võitluseks õigusrikkujatega, kurjategijatega, narkomaanidega, kuid pööratakse vähe tähelepanu selliste inimeste kujunemise põhjuste väljaselgitamisele ja põhjuste likvideerimisele.

Kriminaalpreventsiooni ehk kuritegude ennetamise eesmärk on vähendada õigusrikkujate ja kurjategijate arvu. On teada, et kergem on noortes inimestes kasvatada headust, kui püüda ümber kasvatada täiskasvanud õigusrikkujaid. Alaealiste kuritegevus on kujunenud tõsiseks probleemiks. 1999. aastal pani 1824 alaealist toime kokku 2255 kuritegu, 2000. aastal - 1920 alaealist 2301 kuritegu, 2001. aastal - 2068 alaealist 2206 kuritegu, 2002. aastal - 2098 alaealist 2400 kuritegu, 2003. aastal - 1988 alaealist 2358 kuritegu ja 2004. aastal - politseistatistika järgi 1415 alaealist 3201 kuritegu.

Kriminaalvastutusele võetud alaealiste arvu kasv näitab, et lahendamata sotsiaalsete probleemide tõttu tuleb igal aastal juurde uusi alaealisi õigusrikkujaid (Kase 2001, Kase 2002, Politseiameti... 2004). Millised võimalused on eneseteostuseks noortel, kelle esmased eluvajadused (elupaik, toit, uni, turvalisus) ei ole tagatud, kes ei ole agarad koolielus kaasa lööma, on tõrjutud või löövad tänaval aega surnuks?

28. jaanuaril 1998. aastal võttis Riigikogu vastu alaealise mõjutusvahendite seaduse (AMVS), mis sätestab eri haldustasandite vastutuse noorte õigusrikkujatega tehtavas töös. Alaealiste komisjone kohustati koordineerima nende haldusterritooriumil tehtavat kriminaalpreventiivset tööd.

Alaealiste komisjonide nelja aasta (1999–2002) tööd on uurinud Lääne-Viru Maavalitsuse alaealiste komisjoni sekretär Helbe Jaanimägi oma magistritöös “Eesti alaealiste komisjonid: tegevuse analüüs ja perspektiivid” raames, mis on ka käesoleva raamatu aluseks. Teoses on lisaks esitatud statistika ka alaealiste komisjonide 2003. ja 2004. aasta tegevuse kohta. Alaealiste komisjonide 2001. aasta tegevuse analüüs alaealisele määratud mõjutusvahendite osas on esitatud Haridusministeeriumi poolt koostatud materjalide “Ülevaade järelevalve tulemustest 2001/2002 õppeaastal” kolmandas peatükis. Nimetatud analüüs ei kajasta alaealiste komisjonide tegevust maakondliku kriminaalpreventsiooniga seotud projektide läbiviimisel (Ülevaade... 2002, 47). Laste suunamist kasvatuseritingimusi vajavate õpilaste koolidesse, sealset kasvatusetööd ning erikoolidest väljunud laste hilisemat käekäiku auditeeris Riigikontroll 2004. aastal. Vastava kontrolliaruandega on võimalik tutvuda Riigikontrolli koduleheküljel (Erikoolide funktsioon... 2004).

Mitte ainult alaealiste komisjonidele vaid kõigile lastega tegelevatele spetsialistidele on oluline, et periooditi analüüsitakse alaealistega läbi viidavat kriminaalpreventiivset tegevust ja kajastatakse alaealiste komisjonide tööd (statistilised näitajad, projektid jm).

1. ALAEALISTE KOMISJONID TÄNASES EESTIS

1.1. Alaealiste komisjoni töö põhimõtted

1992. aastaks olid lõpetanud oma tegevuse alaealiste asjade komisjonid ja alaealiste asjade inspeksioonid. Kriminaalkoodeksi 1992. aasta redaktsiooniga tunnustati kehtetuks ka paragrahv, mis käsitles kriminaalvastutusest vabastamist seoses materjalide üleandmisega alaealiste asjade komisjonile. Töös alaealiste õigusrikkujatega puudus terviklik süsteem. Seisti probleemi ees, kui põhjalikult muuta nõukogude õigussüsteemist pärinevat alaealiste vastutuse korda ja millise põhimudeli kasuks otsustada.

Riikliku Kriminaalpreventsiooni Nõukogu eestvõttel algas 1994. aastal töö alaealiste vastutust käsitleva seaduseelnõu väljatöötamisel. Eelnõu põhiseisukohad, mis preventsiooninõukogu poolt 11.09.1995. heaks kiideti, muutusid oluliselt seaduse valmimise käigus. Loobuti ideest luua noorsookohtuniku institutsioon (Ginter, Sootak 1998, 185).

Alaealise mõjutusvahendite seadus (Riigi Teataja (RT) I 1998, 17, 264) hakkas kehtima 1. septembrist 1998. Kõigis maakondades loodi maavanema korraldusega alaealiste komisjonid. Seaduse kohaselt peavad seitsmeliikmelisse komisjoni kuuluma haridus-, sotsiaal- ja tervishoiualaste töökogemustega isikud, politseiametnik, kriminaalhooldusametnik ja alaealiste komisjoni sekretär. Kohalik omavalitsus võib kooskõlastatult maakonna alaealiste komisjoniga moodustada linna või valla alaealiste komisjoni ning niisugusel juhul selles piirkonnas elavate alaealiste õigusrikkumisi maakonna alaealiste komisjon ei aruta.

Alaealise mõjutusvahendite seaduse **peamiseks eesmärgiks** on ennetada ja vähendada alaealiste kuritegevuse tõusu erinevate mõjutusvahendite tulemusliku kasutamise abil. Seadus määrab kindlaks isikute ringi, kelle suhtes mõjutusvahendeid kohaldatakse. Alaealiste komisjoni põhimääruse (RT I 1998, 85, 1391) järgi on **komisjoni põhiülesanne** oma haldusterritooriumil alaealistega tehtava kriminaalpreventiivse töö

koordineerimine ning õigusrikkumisi soodustavate tegurite vähendamine, samuti alaealistele õigusrikkujatele määratud mõjutusvahendite kohaldamise abil nende elu korraldamine ja alaealiste järelevalvetuse vähendamine.

Komisjoni põhiülesande täitmiseks on vaja:

- töötada välja õigusrikkumiste vähendamiseks alaealiste kriminaalpreventiivse tegevuse abinõud oma haldusterritooriumil ja esitada need kinnitamiseks komisjoni moodustanud organile;
- teha koostööd kohalike omavalitsustega kriminaalpreventiivse tegevuse edendamiseks ning esitada ettepanekud maa-, valla-, linna- või linnaosavalitsusele kriminaalpreventiivse tegevuse paremaks korraldamiseks;
- anda hinnang oma haldusterritooriumil läbiviidavatele sotsiaalprogrammidele ja kriminaalpreventiivsetele noorsooprogrammidele ning teavitada antud hinnangust nende programmide finantseerijaid;
- teha koostööd vabatahtlikega, kes soovivad osaleda alaealistele õigusrikkujatele suunatud kriminaalpreventiivses tegevuses;
- koostada andmebaas nende alaealiste kohta, kelle õigusrikkumisi on komisjon arutanud.
- AMVS sätestab alaealiste õigusrikkujate suhtes eelkõige mitte karistusliku, vaid kasvatusliku iseloomuga mõjutusvahendite kohaldamist. Vabadust piirava sanktsiooni (kasvatuse eritingimusi vajavate õpilaste kooli) kohaldamiseks peab komisjon taotlema luba maa- või linnakohtult.

1.1.1. Mõjutusvahendid ja nende kohaldamine

Alaealise mõjutusvahendite seaduse § 2 tähenduses on alaealine 7.-17 aasta vanune isik. Seadus reguleerib alaealise vastutust, kes on nooremana kui 14-aastasena toime pannud karistusseadustikus fikseeritud kuriteokoosseisule vastava õigusvastase teo, samuti karistusseadustikus või muus seaduses fikseeritud väärteokoosseisule vastava õigusvastase teo. AMVS võimaldab kohaldada mõjutusvahendeid ka nende alaealiste suhtes, kes 14 kuni 18 aastana on toime pannud karistusseadustikus fikseeritud kuriteo, kuid prokurör või kohus on tema suhtes kriminaalmenetluse lõpetanud ja andnud materjalid üle alaealiste komisjonile. Samuti nende alaealiste suhtes, kes 14 kuni 18 aastana on toime pannud karistusseadustikus või muus seaduses fikseeritud väärteo, kuid kohtuväline menetleja või kohus on tema suhtes väärteomenetluse lõpetanud ja andnud materjalid üle alaealiste komisjonile. Mõjutusvahendeid saab rakendada ka nende alaealiste suhtes, kes ei täida koolikohustust, tarvitavad alkohoolseid jooke, narkootilisi või psühhotroopseid aineid (AMVS § 1).

Vastavalt alaealise mõjutusvahendite seadusele võib alaealisele kohaldada ühte või mitut **mõjutusvahendit** (AMVS §3):

- hoiatus
- koolikorralduslikud mõjutusvahendid (põhiharidust omandavate kasvatusraskustega õpilaste eraldi klassi või pikapäevarühma suunamine)
- vestlusele suunamine psühholoogi, narkoloogi, sotsiaaltöötaja või muu spetsialisti juurde
- lepitamine
- kohustus elada vanema, kasuvanema, eestkostja või hooldaja juures või lastekodus
- üldkasulik töö
- käendus
- noorte- või sotsiaalprogrammides või ravikuurides osalemine
- kasvatuse eritingimusi vajavate õpilaste erikooli suunamine
- rehabilitatsiooniteenuses osalemine (alates 01.03.2005)

Mõjutusvahendi eesmärk on kaasabi osutamine alaealise õigusrikkuja resotsialiseerimisele ning alaealise võimalike edasiste õigusrikkumiste ennetamine. Olenevalt asjaoludest (toimepandud teost ja lapse isikust) võib alaealist kas ainult **hoiatada**, viidates sellele, et järgmisel korral kohaldatakse rangemaid mõjutusvahendeid. Samuti võib hoiatusega liita teisi mõjutusvahendeid.

Koolikorralduslike mõjutusvahendite all tuleb mõista alaealise suunamist põhiharidust omandavate kasvatusraskustega õpilastele moodustatud klassi või pikapäevarühma. Seni oli võimalik nimetatud klass moodustada alates 7. klassist, kuid alates 2004/05 õppeaastast juba alates 4. klassist.

Kasvatusraskustega õpilaste klass moodustatakse põhikooli ja gümnaasiumi riikliku õppekava või põhikooli lihtsustatud riikliku õppekava järgi õppivate klasside õpilastest. Kool töötab välja klassi õpilaste võimeid ja iseärasusi arvestava õppekava (sisaldavad endas ainekavu ja tulemuste hindamise põhimõtteid). Klassi täituvuseks tohib olla 12 ja liitklassi korral 10 õpilast. Sellisesse klassi saab suunata alaealist, kes ei arvesta üldtunnustatud käitumisnorme ega kooli kodukorra nõudeid, õpetajate ja lapsevanema nõudmisi või kellel on koolis ja väljaspool kooli tõsiseid käitumisprobleeme ning kes on seoses sellega õpiraskustes või klassikursust kordama jäänud. Uus määrus lubab kasvatusraskustega õpilaste klassi vastu võtta õpilast nii alaealiste komisjoni otsuse kui ka õppenõukogu otsuse alusel (Põhiharidust omandavate... 2004).

Alaealiste komisjoni poolt määratud **spetsialisti juurde vestlusele suunamise korral** peab komisjoni otsuses olema märgitud, millise spetsialisti juurde on alaealine vestlusele suunatud. Selle mõjutusvahendi kohaldamisel lähtutakse rohkem lapse isikust kui toimepandud teost. Vestluses püütakse kindlaks teha, millist abi laps vajab. Osa laste puhul on vaja selgusele jõuda selles, milline õppevorm talle sobib. Paljud lapsed vajavad vaimse tervise toetamist, mõned jälle tavalist tervisekontrolli. Mõni laps vajab lihtsalt täiskasvanud inimest, kelle juures käia oma murede ja probleemidega. Vastavalt vajadusele suunatakse laps vestlusele kas narkoloogi, psühholoogi, psühhiaatri, sotsiaaltöötaja, lastekaitsetöötaja või mõne muu spetsialisti juurde (Alaealiste komisjoni

poolt... 1998). Spetsialisti juurde vestlusele suunamine annab võimaluse alustada lapsele isikliku võrgustiku kujundamisega.

Lepitamine on mõjutusvahend, mille kohaldamisel otsitakse erapooletu nõustaja abiga kokkulepet alaealise õigusrikkuja väärteo tagajärjel tekkinud kahjude korvamiseks tema enda initsiatiivil. Lepitaja peab olema vastava ettevalmistuse saanud erapooletu isik. Lepitamine loetakse toimunuks, kui asjaosalised (õigusrikkuja ja õigusrikkumise läbi kannatanu) saavutavad mõlemad rahuldava kokkuleppe õigusrikkumise tekitatud kahjude korvamiseks. Lepitamise lahendiks võib olla õigusrikkumise tekitatud kahju hüvitamisest loobumine, õigusrikkumise tekitatud kahju hüvitamine, alaealise õiguserikkuja poolt üldkasuliku töö tegemine või muu lahend, mis ei ole määruses sätestatud (Lepitamise kord 1998). Lepituse eesmärk on selles, et alaealine õigusrikkuja mõistaks ja tunnetaks oma süüd ning et tekkinud olukorrale leitakse lahendus koos.

Alaealise **kohustus elada vanema, kasuvanema või eestkostja juures või lastekodus** on mõjutusvahend, mida võib kohaldada siis, kui on kindlaks tehtud, et nimetatud isikute juures on alaealisele tagatud korralikud kasvamis- ning arengutingimused. Selle kohustuse määramisel tuleb arvestada ka nende isikute valmisolekut mõjutusvahendi kohaldamiseks (Alaealise kohustuse... 1998).

Üldkasulik töö on kasvatusliku iseloomuga mõjutusvahend, mida võib kohaldada alaealisele tööst või õppimisest vabal ajal. Alaealine rakendatakse üldkasulikule tööle üksnes tema nõusolekul. 13- kuni 18-aastasele alaealisele võib määrata üldkasulikku tööd kuni 50 tundi kolme kuu jooksul ja alla 13-aastasele alaealisele kuni 10 tundi ühe kuu jooksul (Üldkasuliku... 1998). Üldkasulike tööde loetelu on kindlaks määratud Vabariigi Valitsuse määrusega. Üldkasuliku töö tegemise käigus saab alaealine sotsiaalseid kogemusi, areneb tema enesedistsipliin ja ta omandab ka elementaarseid tööoskusi.

Käendus on mõjutusvahend, mille kohaldamise eesmärk on kontrollida alaealise käitumist ning abistada teda, et ära hoida uute õigusrikkumiste toimepanemist. Käendajaks võib olla käendatava perekonnaliige,

sugulane või isik, kellel on alaealise suhtes kasvatuslik mõju. Käendust võib määrata kuni kuueks kuuks (Käenduse kord 1998).

Kui alaealine suunatakse osalema **noorteprogrammis**, tuleb arvestada tema võimeid ja soovi ning programmi toimumise kohta (Noorteprogrammides... 1998). Eesmärgiks on õpetada alaealist teadlikult sisustama oma vaba aega. **Osalemise sotsiaalprogrammis** on mõjutusvahend, mille kaudu toimub alaealise psühhosotsiaalne abistamine ja tema käitumise korrigeerimine. **Osalemise ravikuuris** on mõjutusvahend, millega aidatakse kaasa alaealise vabanemisele alkoholi, narkootilise või psühhotroopse aine sõltuvusest ja tema tervise taastumisele. Ravikuur viiakse läbi kas tervishoiuasutuses või ambulatoorselt ja sellega peab tegelema vastava ettevalmistusega spetsialist (Sotsiaalprogrammides... 1998). AMVS sätestab, et ravikuurile suunamist saab kohaldada juhul, kui alaealise küsimust arutatakse komisjonis seoses alkoholi, narkootilise või psühhotroopse aine tarvitamisega.

Kasvatuse eritingimusi vajavate õpilaste kooli suunamist kui vabadust piiravat mõjutusvahendit, saab komisjon rakendada ainult kohtu loal (Alaealise kasvatuse... 1998). Eestis on kolm kasvatuslikke eritingimusi vajavate õpilaste kooli: Tapa Erikool (vene õppekeele poistele), Puiatu Erikool (eesti õppekeele poistele) ja Kaagvere Erikool (vene ja eesti õppekeele tüdrukutele). Lapse tulemuslikumaks mõjutamiseks seaduskuulekale käitumisele funktsioneerib erikoolides tugevdatud kontrolli põhimõte (Strömpl 1999, 21). Komisjon saab taotleda kohtult alaealise erikooli suunamist kuni kaheks aastaks. Tähtaja pikendamiseks peab alaealiste komisjon esitama kohtule põhjendatud taotluse. Seda võib vaja minna näiteks juhul, kui alaealise vabanemine langeb õppeaasta keskele. Seda mõjutusvahendit saab kohaldada alaealise suhtes, kes on pannud toime karistusseadustikus või muus seaduses fikseeritud õigusvastase teo ja on mitte noorem kui 12- aastane. Erandkorras võib kohtult luba taotleda ka siis, kui alaealine on vähemalt kümneaastane. Erikooli suunamist kohaldatakse alaealise kasvatusliku järelevalve huvides, kui varem kasutatud mõjutusvahendid ei ole andnud tulemusi. AMVS kohaselt ei saa kasvatuse eritingimusi vajavate õpilaste kooli suunata alaealist, kelle küsimust arutatakse komisjonis seoses kooliko-

hustuse halva täitmisega (AMVS § 3 lg 2 p 5, § 6 lg 2).

Rehabilitatsiooniteenuses osalemise kaudu toimub rehabilitatsiooni-meeskonna poolt alaealise mitmekülgne hindamine, rehabilitatsiooniplaani koostamine ja plaani rakendamine eesmärgiga parandada tema hakkamasaamist igapäevaelus. Rehabilitatsiooni raames osutata- vad teenused on loetletud Vabariigi Valitsuse 17.03.2005.a. määruses nr 52.

Mõjutusvahendi valikul lähtub alaealiste komisjon õigusrikkuja isikust ja sooritatud teo iseloomust. Arvesse võetakse ka alaealise esindaja, sotsiaaltöötaja, kooli esindaja ja politseiametniku arvamust ning alaealise nõusolekut võtta endale vabatahtlikult kohustusi oma väära käitumise hüvitamiseks. Komisjoni otsuse eesmärk on mõjutada alaealist nii, et tulevikus ei paneks ta toime uusi õigusrikkumisi.

Järelevalvet mõjutusvahendite määramisest tulenevate kohustuste täitmise üle teostab alaealiste komisjoni sekretär koos mõjutusvahendi kohaldajaga, kelleks on vastavalt mõjutusvahendite loetelule (AMVS § 8)

- alaealiste komisjon
- kooli esindaja
- vastav spetsialist
- alaealiste komisjoni määratud lepitaja
- alaealiste komisjoni määratud lastekaitsetöötaja või sotsiaaltöötaja
- käendaja
- maavalitsuse noorsootöötaja
- erikooli direktor

Järelevalve teostaja on kohustatud andma alaealiste komisjoni sekretärile mõjutusvahendi kohaldamise tulemuslikkuse kohta informatsiooni, mille alusel sekretär annab komisjonile aru vähemalt kord kvartalis. Kui alaealine ei täida talle määratud mõjutusvahendiga pandud kohustusi, on võimalik määrata alaealisele uus mõjutusvahend (AMVS § 9).

Taotluse komisjonile alaealise õigusrikkumise asja arutamiseks (AMVS § 14) koos alaealise koolist või töökohast antud iseloomustuse ja sotsiaaltöötaja arvamusega tema perekonna kohta võivad esitada:

- alaealise seaduslik esindaja
- politseiametnik
- kooli esindaja kooli direktori volikirja alusel
- lastekaitseametnik
- sotsiaaltöötaja
- kohtunik
- prokurör
- keskkonnajärelevalvega tegeleva asutuse ametnikud

Alaealise mõjutusvahendite seadusest tulenevalt alaealiste komisjonis arutatavate materjalide sisu, taotluse esitajaid ja komisjoni poolt alaealise suhtes kohaldatavaid mõjutusvahendeid kajastab tabel 1.

AMVS § 18 kohaselt võib alaealiste komisjon alaealise suhtes kohaldada **sundtoomist** komisjoni istungile, kui ta on jäänud mõjuva põhjuse ta istungile ilmutamata. Alaealise sundtoomist teostab komisjoni otsuse alusel politsei. Alaealist, kes asub alaealiste komisjoniga samas asulas, võib kinni pidada kuni 18 tundi enne istungi algust. Sundtoomisest asulast ei tohi kinnipidamise tähtaeg ületada 48 tundi.

Alaealiste komisjonil on õigus määrata **alaealisele komisjoni istungil esindaja**, kui tema seaduslik esindaja või alaealise poolt taotletud esindaja ei ole suuteline tema huvisid kaitsma. Samuti on õigus määrata alaealisele esindaja, kui tema esindaja huvid ei ole kooskõlas alaealise huvidega (AMVS § 20 lg 5).

Tabel 1. Alaealiste õigusrikkumiste asjade arutamine alaealiste komisjonis

AMVS kohaldataks	Taotluse esitaja	Mõjutusvahend
7-14 a on toime pannud karistusseadustikus ettenähtud kuriteokoosseisule vastava õigusvastaste teo	politseiametnik, keskkonna-järelevalve ametnik, prokurör	erikooli suunamine, hoiatus, spetsialisti juurde vestlusele suunamine, lepitamine, kohustus elada kodus, käendus, osaleda noorte- ja sotsiaalprogrammis, ÜKT, rehabilitatsioon
7-14 a on toime pannud karistusseadustikus või muus seaduses ettenähtud väärteokoosseisule vastava õigusvastaste teo	politseiametnik, keskkonna-järelevalve ametnik	erikooli suunamine, hoiatus, vestlusele suunamine spetsialisti juurde, lepitamine, kohustus elada kodus, käendus, osaleda noorte- ja sotsiaalprogrammis, ÜKT, rehabilitatsioon
14-18 a on toime pannud karistusseadustikus ettenähtud kuriteo	prokurör, kohtunik	erikooli suunamine, hoiatus, vestlusele suunamine spetsialisti juurde, lepitamine, kohustus elada kodus, käendus, osaleda noorte- ja sotsiaalprogrammis, ÜKT, rehabilitatsioon
14-18 a on toime pannud karistusseadustikus või muus seaduses ettenähtud väärteo	politseiametnik, kohtunik	erikooli suunamine, hoiatus, vestlusele suunamine spetsialisti juurde, lepitamine, kohustus elada kodus, käendus, osaleda noorte- ja sotsiaalprogrammis, ÜKT, rehabilitatsioon
7-17 a ei täida koolikohustust	alaealise esindaja, kooli esindaja, lastekaitseametnik, sotsiaal-ametnik	koolikorralduslikud mõjutusvahendid, hoiatus, vestlusele suunamine spetsialisti juurde, lepitamine, kohustus elada kodus, käendus, osaleda noorte- ja sotsiaalprogrammis, ÜKT, rehabilitatsioon
7-18 a tarvitab alkohoolset jooki, narkootilist või psühhotropset ainet	politseiametnik	osaleda ravikuuris, hoiatus, vestlusele suunamine spetsialisti juurde, lepitamine, kohustus elada kodus, käendus, osaleda noorte- ja sotsiaalprogrammis, ÜKT, rehabilitatsioon

1.1.2. Kriminaalpreventiivse töö koordineerimine

Preventsiooni käsitletakse erinevate autorite poolt kui kõiki jõupingutusi, mille eesmärk on probleemolukordade prognoosimine ja nende tekkimise tõkestamine süstemaatiliste ja järkjärguliste strateegiatega abil. Probleemiks teemas on puudulikult käsitletud meetodid ja juhised, kuidas neid strateegiaid ellu viia. Kriminaalpreventsiooni mõisted on tänases Eestis mitmeti seletatud. See on loonud olukorra, kus kriminaalpreventiivses töös viiakse läbi erinevaid tegevusi: huvitegevusringid, laag-

rid, koolitused, seminarid, nõupidamised, nõustamised jne. Erinevate meetodite kasutamine maakondades sõltub kriminaalpreventiivse töö korraldajate suuntlusest.

Eestis sätestab kriminaalpreventsiooni (ennetustegevuse) põhialused “Kuritegude ennetamise süsteemi kirjeldus ja arengustrateegia 2000–2003”, mis oli sisuliselt arengukontseptsioon, milles käsitleti ennetamisena järgmist:

- sotsiaalsete ennetusmeetmete rakendamine – määruse eesmärgiks on nõrgendada ja võimalusel kõrvaldada kuritegevuse põhjuste ja soodustegurite toime;
- situatsiooniliste ennetusmeetmete rakendamine – eesmärgiks on raskendada õigusrikkumiste toimepanemist ning suurendada potentsiaalses õigusrikkujas riski ja ohutunnet “vahele jääda”;
- tegelemine õigusrikkumiste tagajärgedega – eesmärgiks on vähendada õigusrikkumisi toime pannud isikute korduvkuritegude toimepanemist.

Kriminaalpreventsioon Eesti Vabariigis toimub **riiklikul, kohalike omavalitsuste ja elanikkonna tasandil**.

Riiklikul tasandil juhendus ennetustöö Vabariigi Valitsuse poolt kinnitatud määruse “Kuritegude ennetamise riiklik strateegia aastani 2005” alustest (alates 2005. aastast on aluseks “Kriminaalpoliitika arengusuunnad aastani 2010”). Ennetustöös osalevatena on määratletud Vabariigi Valitsuse, Kriminaalpreventsiooni Nõukogu ja ministriumide pädevused. Nõukogu ülesanne on anda Vabariigi Valitsusele soovitusi strateegia ja iga-aastase tegevuskava tulemuslikumaks rakendamiseks, teha ettepanekuid ennetamise küsimustes, tuginedes kuritegevuse olukorra analüüsile, ning anda oma hinnanguid Vabariigi Valitsuse poolt määratud üksikülesannetes. Ministriumide ülesandeks on lähtuvalt Vabariigi Valitsuse poolt kinnitatud strateegiast välja töötada igal aastal tegevuskava ennetustegevuseks oma valitsemisalas. Alljärgnevas on esitatud eelkõige alaealiste komisjonide töö eest vastutava Haridus- ja Teadusministeeriumi tegevuskavas nimetatud tegevussuunad.

Haridus- ja Teadusministeeriumil olid tegevuskavas kirjeldatud järgmised ennetamise valdkonnad:

- alaealiste vaba aja sisustamisele suunatud tegevuse arendamine,
- erikoolide suuntluse muutumine karistusasutusest kasvatusasutuseks,
- koolikohustuse täitmise jälgimine,
- vangla koolide sisuline järelevalve.

“Kuritegude ennetamise riikliku strateegia aastani 2005” üks eesmärkidest nägi ette **noorte õiguserikkumiste ja kuritegude vähendamist**. Ministriumide tegevusülesannetes on ette nähtud luua head töötingimused maavalitsuste juurde moodustatud alaealiste komisjonidele ja koordineerida nende tegevust. Toetada vastavalt maakonna arengukavades prioriteetseks peetavaid programme ning projekte. Määrata igaks aastaks üldsuunitlus (näiteks koolikohustuse eirajate probleemiga tegelemine, narkopreventsioon jne), korraldada sellealast koolitust. Toetada alaealiste komisjonide infosüsteemi. Rakendada ellu õigusrikkumisi toimepannud noorte kohta korraldatud uuringute soovitusi.

Alaealise mõjutusvahendite seadusega on alaealiste komisjonile pandud ülesandeks **oma haldusterritooriumil kriminaalpreventiivse töö koordineerimine**. Alates 2000. aastast koostab maakonna alaealiste komisjon oma kriminaalpreventiivse tegevuse arengukava. Arengukavale toetudes tehakse igas maakonnas alaealistega tööd kaugemaid eesmärke silmas pidades. Iga-aastased kriminaalpreventiivse töö prioriteedid, mis on projektide finantseerimise aluseks, tulenevad arengukavadest. Alaealiste komisjoni finantseeritakse riigieelarvest Haridus- ja Teadusministeeriumi kaudu maavalitsuse ja ministriumide vahelise lepingu alusel. Igal aastal kuulutatakse maakondades välja projektikonkursid kriminaalpreventiivsete projektide rahastamiseks. Projektitaotlusi saavad esitada kõik asjahuvilised, kes tahavad tegeleda ka riskirühma lastega. Konkursi tulemusena selgitab alaealiste komisjon välja edukamad ja konkursi tingimustele vastavad projektid ning sõlmib projekti finantseerimiseks lepingu selle teostajaga.

Kohalike omavalitsuste tasandil seisneb kriminaalpreventiivne töö

ennetavate ja turvalisust suurendavate meetmete väljatöötamises ning nende rakendamises oma haldusterritooriumil. Omavalitsuste ülesanne on välja töötada meetodid kriminaalpreveniivseks tööks. Eelkõige on see elluviidav erinevate valdkondade: korrakaitse, meditsiini-, haridus-, sotsiaal- jne tasandil, kuid kõige olulisem on siiski nende omavaheline pidev koostöö. Omavalitsuse piires on võimalik ellu kutsuda realselt toimivad võrgustikud ja koostada ühine tegevuskava ennetustegevuseks. Samas on võimalik jälgida tegevuste mitmekesisust ning vältida ühetaoliste ettevõtmiste (laagrid jms) kuhjumist.

Omavalitsus on piisavalt suur ja haldussuutlik ellu viima käesoleval ajal enimkasutatud ennetustegevusi: nõustamine, koolitused, seminarid, noortekeskused, laagrid, huviharidus, toetuste pakkumine probleemperedele jm. Eelistada tuleb mitme valdkonna kaasamist tegevustesse. Tähtis on kriminaalpreveniivse tegevuse andmebaasi olemasolu, mis annab ülevaate ressurssidest, puudustest, arengutest ja hetkeolukorrast igas konkreetses omavalitsuses. Oluline on uute, alaealiste vajadustest tingitud teenuste loomine, mis peatab laste probleemide kuhjumise ja allakäigu elukorralduses. Omavalitsustasand on parim võimalus korraldada võrgustikutööd.

Elanikkonna tasandi ennetustöö toimub elanikkonna hulgas ennetamist käsitlevate teadmiste levitamise kaudu eesmärgiga tõsta iga üksikisiku teadlikkust ja osalemist oma turvalisuse tagamisel ning ühiskondlike organisatsioonide kaasamise kaudu ennetavate projektide ja teenuste pakkumiseks.

Kriminaalpreveniivseks tegevuseks on vaja **koostööd** eri valdkondade spetsialistide vahel. Kuritegevuse ennetamine on tihedasti seotud riskirühma lastele ja noortele suunatud sotsiaaltööga (Alexanderson, Järg, Kaselo, Kiljako, Martens 2002, 21). Iga kuriteo taga on selleks teoks motiveeritud seaduserikkuja, soodne juhus ja sotsiaalse kontrolli puudumine.

Kriminaalpreveniivses töös on seetõttu vaja pöörata tähelepanu kõigile kolmele eeltingimusele. Näiteks Taanis on selgunud, et asjakohaste ja tõhusate meetmete tarvis on vaja tihedat koostööd kooli, sotsiaalteenis-

tuse ja politsei vahel, kuna just need institutsioonid vastutavad laste ja noorukite heaolu ja kasvatamise eest. Koostööd, mis on suunatud laste ja noorukite aitamisele, tuleb alustada võimalikult varakult (Andersen, Ive, Jensen, Nielsen 1998, 4). Ka väljaandes "Rootsi kriminaalprevenstiooni põhimõtted. Meie ühine vastutus", (1997, 33) on kirjas, et eduka kriminaalpreveniivse töö eelduseks on hästi toimiv koostöö.

Igal valdkonnal on omad preventiivse töö ülesanded, seda nii korrakaitse, hariduse, sotsiaaltöö kui tervishoiu osas. Seepärast on oluline igäihe tegevuses leida kokkupuutepunkte. Eri valdkondade töö peab olema üksteist toetav, täiendav ja hästi koordineeritud.

1.2. Alaealise mõjutusvahendite seaduse täitmisega seotud probleemid

Alaealiste komisjonide sekretärid saavad regulaarselt kokku nõupidamistel, koolitustel ja ümarlaudades. Arutluste käigus on ilmnunud, et mitmed alaealise mõjutusvahendite seaduse täitmisega seotud probleemid on ühised kõikidele komisjonidele.

Koolikohustus. Haridusseaduse § 8 lg 2 kohaselt on laps koolikohustuslik alates seitsmendast eluaastast kuni 17-aastaseks saamiseni või põhihariduse omandamiseni. AMVS § 1 lg 3 p 1 järgi kohaldatakse seadust alaealisele, kes ei täida Eesti Vabariigi haridusseaduse §-st 8 tulenevat koolikohustust. Ühegi õigusaktiga ei ole määratletud, kui suurt põhjuseta puudunud tundide arvu saab lugeda koolikohustuse mittemäitmiseks. Kas selleks piisab 1-st või 15-st või 20-st tunnist? Alaealiste komisjoni pädevusse on jäetud ise otsustada, mitme tunniga lugeda taotlus põhjendatuks. Alaealise mõjutusvahendite seaduse § 14 lg 3 p 2 kohustab taotlusel fikseerima õigusrikkumise fakti.

Eestis on olemas juba üks kohtulahend (Tartu Halduskohtu otsus 3-335/2001), kus esitati kaebus alaealiste komisjoni otsuse õigustühiseks tunnistamiseks. Alaealiste komisjoni poolt oli määratud alaealisele hoiatus, kuna ta oli ühes kalendrikuus puudunud koolist mõjuvate põhjusteta 16 tundi. Kaebuse esitajad ei pidanud õigeks oma lapse karistamist. Nad väitsid, et komisjon oli oma pädevuse ületanud, mää-

rates mõjutusvahendi käitumisprobleemide eest, viitamata seejuures kriminaalkoodeksis või haldusõigusrikkumiste seadustikus ettenähtud teole. Kuna alaealiste komisjonil puudub pädevus ühes või teises käitumisaktis haldusõigusrikkumise või kuriteo koosseisu kinnitamiseks, kasutati antud juhul alaealise käitumist iseloomustavaid andmeid otsuse tegemisel taustinformatsioonina. Mõjutusvahendi kohaldamise aluseks oli lapse koolikohustuse mittetäitmine. Kohus leidis, et kaebuses esitatud väide, et alaealiste komisjonis koolikohustuse mittetäitmise arutamine toimus ennatlikult, ei olnud põhjendatud.

Haridusministeeriumi vastuses Riigikontrolli teabepäringu küsimusele: "Kes on koolikohustuse mittetäitja?" on kirjutatud, et **koolikohustuse mittetäitmiseks** arvatakse koolikohustuseas lapse kooli nimekirjas mitteolemine. Lapsed, kes on kooli nimekirjas, kuid korralikult tundides ei käi, loetakse **süsteematilisteks puudujateks**. Kooli kodukorras sätestatakse kord, kuidas üksikutele puudumistele, juhuslikele ja süsteematilistele popitegemistele reageeritakse. Koolikohustuse täitmine tähendab kinnipidamist kooli ja õpilaste vahel kokku lepitud õppe- ja kasvatusülesannete täitmise ja tulemuslikkuse tagasiside korrast, teatud tegevuste sooritamist. Õppe- ja kasvatusülesannete täitmise ning tagasiside kord fikseeritakse kooli ja klassi kodukorras, hindamisjuhendis, koduõppe korrast või individuaalses õppekavas. Mõned koolid on sisse seadnud ka lepingud õpetaja, õpilase ja lapsevanema vahel. Nendes dokumentides sätestatakse ka korrast mitte kinnipidamisel rakendatavad meetmed. Koolikohustuse täitmise tugimeetmeid rakendatakse koostöös kohaliku omavalitsusüksusega. Koolikohustuse mittetäitjaks määratlemine on koolides ja kohalikes omavalitsustes erinev (Põhikoolist... 2002, 42).

Lähtudes alaealise mõjutusvahendite seaduses sätestatust, et seadust kohaldatakse alaealisele, kes ei täida koolikohustust tulenevalt Eesti Vabariigi haridusseaduse § 8-st ja võttes arvesse eelpooltoodud vastust Riigikontrollile, tuleb alaealiste komisjonil tegeleda alaealistega, kes ei ole koolikohustuseas mõne kooli nimekirjas. Seega lapsed, keda loetakse süsteematilisteks puudujateks ja kelle käitumist on seni alaealiste komisjonides arutatud, ei kuulu alaealiste komisjoni pädevusse ja

need probleemid tuleb lahendada kohaliku omavalitsuse tasandil.

Kasvatuse eritingimusi vajavate õpilaste kooli suunamine. Vastavalt haridusministri määrusele alaealise suunamiseks kasvatuse eritingimusi vajavate õpilaste kooli peab alaealiste komisjon enne taotluse esitamist kohtule broneerima nimetatud õppeasutuses koha Haridusministeeriumi Koolivõrgu Büroos. Haridusministri määrus annab alaealiste komisjonile õiguse kohtule taotluse esitamiseks vaid sel juhul, kui on lisatud dokumentidele teatis vaba koha olemasolu kohta. Vaba koha puudumisel lükkub komisjoni otsuse täitmine teadmata kaugusesse. Lisaks alaealiste komisjoni taotlusele saab kohus alaealise suunata ka otse eelnimetatud õppeasutusse. Alaealiste komisjonid ja kohtud töötavad aastaringelt, kuid kasvatuse eritingimusi vajavate õpilaste koolides on sageli mõned klassikomplektid täidetud juba õppeaasta esimesel veerandil ja uute õpilaste vastuvõtt toimub sisuliselt aasta või poole aasta pärast. Mõjutusvahendi kohaldamisel puudub kasvatuslik efekt, kui seda ei ole võimalik kohe rakendada.

Lepitamine. Lähtuvalt sotsiaalministri määrusest on lepitamine mõjutusvahend, mille kohaldamisprotsessis otsitakse erapooletu nõustaja abil kokkulepet või vajadusel õiguserikkumise tagajärjel tekkinud kahjude korvamise võimalusi alaealise õiguserikkuja oma aktiivsuse abil.

Nimetatud mõjutusvahend alaealise mõjutusvahendite seaduse kontekstis ei õigusta end. Ta on efektiivne ainult juhul, kui lepitamine ohvri ja õiguserikkuja vahel toimub võimalikult operatiivselt, kiiresti teo toimumise järel. Politsei võiks koos õigusvastase teo menetlemise alustamisega kaaluda materjalide esitamist lepitajale, samal ajal tegu edasi menetledes.

AMVS tõlgendamise aspektist. Vormiliselt on vastuolo AMVS § 1 lg 2 ja 3 ja § 9 lg 2 vahel.

§ 1 lg 2 ja 3 määrab, kelle suhtes saab kohaldada seadust. § 9 lg 2 kohaselt, kui alaealine ei täida talle määratud mõjutusvahendist tulenevaid kohustusi, määrab alaealiste komisjon uue mõjutusvahendi. AMVS § 1 lg 2 ja 3 ei ole see võimalus aga arutamise alusena fikseeritud, st mõju-

tusvahendi kohaldaja ei saa taotleda asja uut arutamist.

Ülalnimetatud probleemid on ilmnunud töö käigus. Lahenduste leidmine on raskendatud, kui mõisted on määratlemata ja kasvatus eritingimusi vajavate laste kooli suunamist ei saa kohaldada. Alaealiste komisjonide sekretäride nõupidamistel ja ümarlaudades ministeeriumi töötajatega on nendele kahele probleemile tähelepanu juhitud.

Kokkuvõtteks. Alaealise mõjutusvahendite seadus valmis pika aja jooksul. Pärast nõukogudeaegsete alaealiste asjade komisjonide töö lõppemist 1992. aastal ei olnud töö alaealiste õiguserikkujatega enam koordineeritud ja puudus terviklik süsteem. 1994. aastal alustati alaealiste vastutust käsitleva seaduseelnõu väljatöötamisega ja alles 1998. aastal võeti vastu alaealise mõjutusvahendite seadus, mis sätestab alaealistele kasvatusliku iseloomuga mõjutusvahendite kohaldamise ja paneb aluse uuele struktuurile alaealistele suunatud kriminaalpreventiivse töö koordineerimisel. Tänapäevaks viis aastat toiminud seaduses on tehtud mitmeid muudatusi, mis on tingitud ühiskonna kiirest arengust ja teiste õigusaktide muutustest. Pidevaks probleemiks aastate jooksul on olnud koolikohustuse määratlemine ja selle mittetäitmisel vastutusele võtmine. Laste arv, kes ei käi koolis, kasvab aga iga aastaga. Lubamatult suur on väljalangevus põhihariduse ülemiselt astmelt. Haridusministeeriumi andmetel jättis 7.-9. klassi pooleli 1997/1998. õppeaastal 527 õpilast, 1998/1999 – 613, 1999/2000 – 671 ja 2000/2001 – 742 õpilast (Põhikoolist... 2002, 36).

Õigusvastase teo toime pannute alaealiste komisjoni kutsumine ja nende suhtes mõjutusvahendite kohaldamine on kindlasti õigustatud ja loodetavasti annab tulemusi, et ära hoida alaealiste edasisi õigusrikkumisi. 2001. aastal langes 33,5% nende laste arv, kelle suhtes ei algatatud kriminaalmenetlust, st materjalid edastati arutamiseks alaealiste komisjonile. 1998. aastal oli neid alaealisi, kelle suhtes seoses noorusega ei alustatud kriminaalmenetlust 485, 1999. – 461, 2000. – 400, 2001. – 266 ja 2002. – 287.

2002. aastal tões julgestuspolitsei korrakaitseosakonna süüteoennetuse talituse komissar Tiina Kase, et alaealiste õigusrikkujate mõjutamisüsteemi, tulenevalt alaealise mõjutusvahendite seadusest, rakendatakse otstarbekalt ja õigele sihtrühmale ning alaealiste komisjonide töö selle seaduse rakendamisel on andnud tulemusi (Kase 2002).

2. UURIMUSE EESMÄRK JA METOODIKA

2003. aastal valminud **uurimistöö eesmärgiks** oli analüüsida Eesti Vabariigi alaealiste komisjonide tegevust aastatel 1999–2002, et saada ülevaade selle töö perspektiividest, keskendudes järgmistele tegevustele:

- kirjeldada ja analüüsida alaealiste komisjonide tegevust reguleerivaid dokumente
- kirjeldada alaealiste komisjonide töö sisu
- selgitada välja alaealiste komisjonide tegevuse suunad ja nende töö iseärasused eri maakondades
- analüüsida mõjutusvahendite rakendamist maakondades
- kirjeldada ja analüüsida maakondades tehtavat kriminaalpreventiivset tööd
- teha ettepanekuid asjaomastele ministeeriumidele alaealiste komisjonide töö tõhustamiseks

Ülevaade alaealiste komisjonide tööst toetub komisjonide tööd reguleerivatele õigusaktidele. Uurimuse empiiriline aineistik saadi ankeetküsitlusega (vt lisa 3), millega koguti nii kvalitatiivseid kui ka kvantitatiivseid andmeid, selgitamaks Eesti Vabariigi alaealiste komisjonide tegevust aastatel 1999–2002. Valimisse kuulusid 15 maakonna alaealiste komisjoni sekretärid. Analüüsiti ka alaealiste komisjonide tegevusaruandeid aastatest 1999–2002 (käesolevas raamatus on neile lisatud statistilised andmed 2003. ja 2004. aasta kohta, mis võimaldab veelgi paremini jälgida arenguid alaealiste komisjonide töös). Tegevusaruanded on koostatud alaealiste komisjoni sekretäride poolt iga aasta lõpul. Kuna Tallinna linnaosade alaealiste komisjonide tööd koordineerib Tallinna Linnavalitsuse Haridusamet, siis komisjonide tegevusaruannete analüüsimisel tuuakse maakondade kõrval eraldi välja Tallinna linn. Maakondades tegutsevate kohalike omavalitsuste komisjonides tehtavast tööst on kokkuvõtted lisatud maakonna üldandmetesse, va Harjumaa kohalike omavalitsuste andmed. Harjumaa kohalikes omava-

litsustes nimetatakse komisjone küll alaealiste komisjonideks, kuid nad ei tegutse vastavalt alaealise mõjutusvahendite seaduse sätetele. Nimelt arutatakse nende komisjonides põhiliselt koolikohustuse täitmisega seotud probleeme ja keerulisemate probleemide korral pöörduetakse maakonna komisjoni poole, mida aga AMVS välistab. Lisades 6–10 esitatud 2003. ja 2004. aasta kokkuvõtetes on välja toodud ka kohalike omavalitsuste andmed.

Uurimise alla oli võetud samuti alaealiste komisjonide kriminaalpreveniivne töö, mille kokkuvõtted sisalduvad aruannetes. Valdavalt on tegemised projektipõhised ning omavalitsustes ja maakondades ebäühtlaselt kaetud. Seega on lapsed ebavõrdsetes olukordades tegevuste rakendamisel. Töös on vaadeldud ka maakondade kriminaalpreveniivse tegevuse prioriteete aastaks 2003, mis on vastavuses nende arengukavadega. 2004. aastal valmisid kõigis maakonna komisjonides uued arengukavad.

3. ARUANNETEST SAADUD ANDMETE ANALÜÜS

Maakonna alaealiste komisjon koostab igal aastal komisjoni tööst aruande, mille on kohustatud esitama teda moodustanud organile. Aastaruande vorm (vt lisa 2) on välja töötatud Haridusministeeriumis 1999. aastal. Alaealiste komisjoni tegevusaruande küsimustiku võib jagada kolmeks osaks. Esimene osa sisaldab kokkuvõtet komisjonis arutatud alaealiste õiguserikkumiste asjadest, taotluse esitajatest ja alaealistele määratud mõjutusvahenditest. Teises osas on antud ülevaade maakonnas läbiviidud komisjoni poolt finantseeritud kriminaalpreveniivse suunitlusega projektidest ja kolmandas osas on esitatud komisjoni järgmise aasta tegevuse prioriteetid.

3.1. Alaealiste komisjonide tegevus seoses mõjutusvahendite kohaldamisega

Alaealise mõjutusvahendite seaduses kasutatakse alaealise sooritatud õigusrikkumise kohta kogunenud materjali ühe menetletava asjana. Tabelis 2 (allpool) on toodud maakondades ja Tallinna linnas alaealiste komisjonides **arutatud asjade üldarvud**.

Nagu nähtub tabelist 2, on komisjonide koormused asjade arutamise hulga poolest väga erinevad ja kõige suurem materjalide hulk vaadatakse läbi Tallinnas. See on põhjendatav ka sellega, et pealinnas elab 7–17 aastastest lastest iga neljas (vt lisa 1). Tallinna linnas (koondatud kõigi linnaosade komisjonide andmed) on kõigest asjadest arutatud 1999 – 46%, 2000 – 36%, 2001 – 31% ja 2002 – 33%, 2003 – 36% ja 2004 – 26%, kusjuures linnaosade lõikes on suured erinevused. Näiteks 2003. ja 2004. aastal arutati Lasnamäe LOV alaealiste komisjonis vastavalt 347 ja 324 asja, samas Pirita LOV alaealiste komisjonis 35 ja 30 (vt lisa 10).

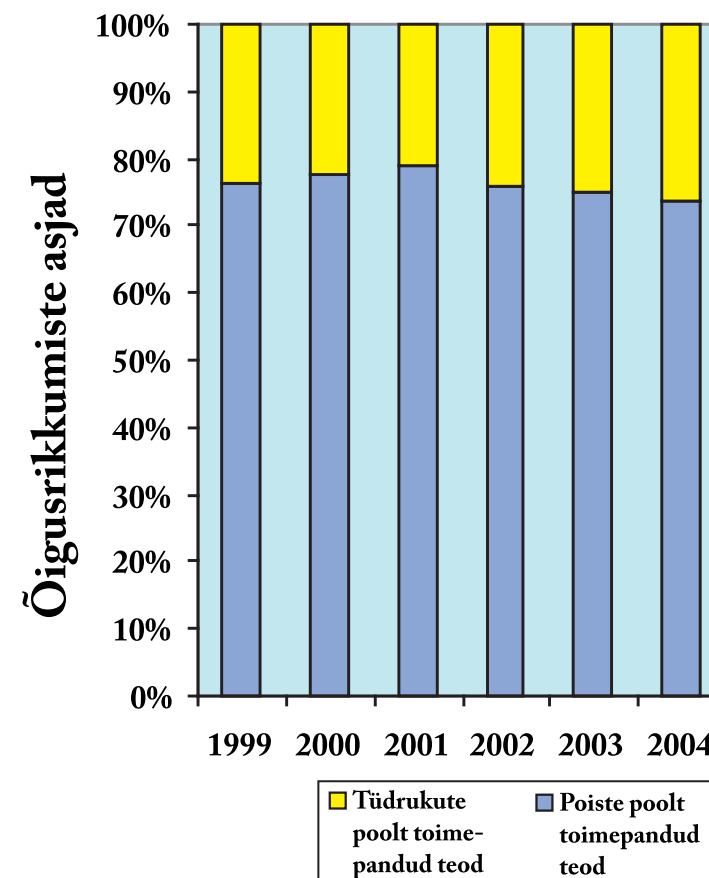
Aruannete analüüsi alusel saab öelda, et alaealiste komisjonides arutatakse natuke üle kolmandiku asjadest, mis on seotud alaealise süüteo-

ga (näiteks pisivargus, huligaansus, alkoholi tarvitamine, avaliku korra eeskirjade rikkumine, liikluseeskirjade rikkumine) ja kahe kolmandiku ringis asju, mis on seotud kooliprobleemidega, st õpilane puudub palju ja põhjuseta koolist, ei arvesta üldtunnustatud käitumisnorme ega kooli kodukorra nõudeid.

Tabel 2. Alaealiste õigusrikkumistesse puutuvate asjade arutelud aastatel 1999–2004.

Piirkond	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Tallinn	599	566	542	662	1173	1154
Harju	20	38	44	79	208	394
Hiiu	28	14	24	26	39	63
Ida-Viru	125	212	283	201	363	389
Jõgeva	15	21	35	54	44	51
Järva	16	20	28	26	66	87
Lääne	29	34	47	57	92	100
Lääne-Viru	58	86	95	166	189	255
Põlva	25	31	33	44	82	81
Pärnu	114	114	167	182	260	437
Rapla	31	36	40	47	71	141
Saare	18	36	30	16	39	45
Tartu	97	210	222	217	305	465
Valga	34	47	76	119	80	105
Viljandi	49	72	79	68	127	256
Võru	50	51	40	63	85	110
KOKKU	1308	1588	1785	2027	3223	4133

Poiste ja tüdrukute suhet õigusrikkumisasjades kujutab joonis 1. Jooniselt on näha, et poisid panevad toime tunduvalt rohkem õigusrikkumisi kui tüdrukud: ligi 80% õigusrikkumistest sooritavad poisid.



Joonis 1. Alaealiste komisjonides arutatud tüdrukute ja poiste õigusrikkumisasjade suhe %-des

AMVS-st tulenevalt võib moodustada alaealiste komisjoni ka kohalik omavalitsus kooskõlastatult maakonna alaealiste komisjoniga (vt tabel 3). Neljas maakonnas (Lääne-Viru, Põlva, Saare, Valga) ei ole nimetatud komisjone loodud. Kohalike omavalitsuste alaealiste komisjonide asukohad on esitatud lisas 5.

Tabel 3. Kohalike omavalitsuste alaealiste komisjonide arv maakondades

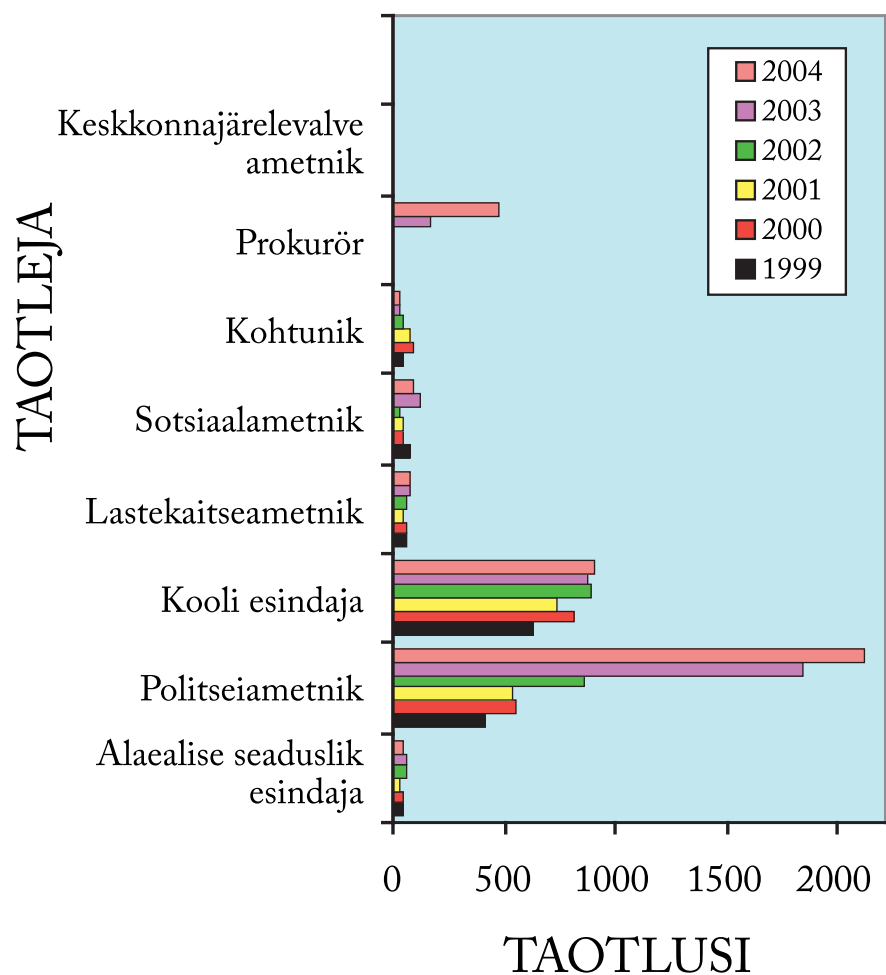
Piirkond	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Tallinn	7	8	8	8	8	8
Harju	2	3	2	4	5	4
Hiiu	1	1	1	0	0	0
Ida-Viru	4	4	4	5	6	5
Jõgeva	0	1	1	2	2	2
Järva	0	0	0	0	1	0
Lääne	1	0	0	0	0	0
Pärnu	4	4	7	8	9	8
Rapla	0	1	1	2	2	2
Saare	0	0	0	0	1	0
Tartu	0	0	0	0	1	0
Viljandi	0	2	2	1	2	1
KOKKU	19	24	26	30	37	30

Nagu nähtub, on aasta-aastalt komisjonide arv omavalitsustes kasvanud (1999 – 19 ja 2003 – 37), mis näitab, et probleemsetele lastele pööratakse järjest rohkem tähelepanu. Võimalik, et on õigustatud nende komisjonide mitteloamine igasse omavalitsusse, sest lapsele mõjutusvahendi määramisel võib nendes kaduda objektiivsus. Kindlasti ei leidu ka kõigis väiksemates omavalitsustes vastavaid spetsialiste, kelle kuulumist komisjoni AMVS sätestab. Tabeli 3 ja lisa 5 põhjal võib öelda, et kõige aktiivsemad ollakse Pärnumaal, kus on loodud käesolevaks ajaks 9 alaealiste komisjoni, mille töös osaleb 12 omavalitsust, st mitme omavalitsuse peale on loodud üks alaealiste komisjon (vt lisa 5). Pärnumaal on kokku 23 omavalitsust. Hiiumaal ja Läänemaal on aga kohaliku omavalitsuse alaealiste komisjonid oma tegevuse lõpetanud.

AMVS § 14 lg 1 määratleb alaealise õiguserikkumise asja arutamiseks **taotluse esitamiseks õigustatud isikud**. Joonis 2 (allpool) selgitab, et suurema osa taotlusi esitavad komisjonile kooli esindajad (1999 – 49%, 2000 – 50%, 2001 – 50% , 2002 – 45%; 2003 – 27%; 2004 –

24%) ja politseiametnikud (1999 – 32%, 2000 – 34%, 2001 – 36%, 2002 – 44%, 2003 – 58%, 2004 – 53%). Lisas 7 nähtub, et nelja aasta jooksul on keskkonnajärelevalve ametnik esitanud 1 taotluse (1999–2002. a) ja prokurör 8 taotlust (1999–2002. a). Võib öelda, et üle poolte avaldustest on seotud koolisest probleemidega, st õpilane puudub palju põhjuse- ta koolist, ei arvesta üldtunnustatud käitumisnorme ega kooli kodukorra nõudeid. Kooli eiramise põhjustena võib nimetada kodust suhtumist, tõrjutust, konflikte õpetajatega, õpiraskusi, õpiharjumuste puudumist, koolivägivalda jt. Taotluse nimetatud probleemi osas saavad komisjonile esitada alaealise seaduslik esindaja, kooli esindaja, lastekaitseametnik ja sotsiaalametnik.

Kuna keskkonnajärelevalve ametnikud on nende viie aasta jooksul esitanud ainult kolm taotlust, võib öelda, et alaealised ei ole tekitanud looduses tuleohtu ega ohustanud oma tegevusega taimestikku. Ülejäänud osa (1999–2002 – 40% ringis, 2003 – 60% ringis) moodustavad õigusvastased teod, mis on toime pandud mittesüüvõimeliste (alla 14 aastased) isikute poolt ja enne 01.09.2002 (jõustus karistusseadustik) sooritatud õigusrikkumised laste poolt, kes ei olnud teo toimepanemise ajal kriminaal- ega haldusvastutuse eas, samuti kuni 18 aastaste noorte õigusvastased teod, kuid kelle suhtes otsustati menetlus lõpetada. Siin võib nimetada näiteks pisivargusi, huligaansusi, alkoholi tarvitamisi, avaliku korra eeskirjade rikkumisi, liikluseeskirjade rikkumisi. Nende tegude arutamist komisjonis saavad taotleda politseiametnik, kohtunik ja prokurör.



Joonis 2. Alaealiste komisjonile taotluse esitanud institutsioonide esindajad aastatel 1999–2004

Arvuline ülevaade alaealiste komisjonile taotluse esitanud institutsioonide esindajatest maakondade ja aastate lõikes on esitatud lisa 7. Jooniselt 2 on näha, et aastate lõikes on komisjonile taotluste esitajate suhe väga vähe muutunud. Kuni 2003. aastani on tunduvalt ülekaalus kooli esindajate ja politseiametnike poolt esitatud taotlused. 2003. aastal suurenes politseiametnike (58% esitatud taotlustest) ja prokuröride (5% esitatud taotlustest) poolt esitatavate taotluste arv, mille üheks põhjuseks on kindlasti karistusseadustiku jõustumisega 01.09.2002 seotud muutused AMVS-s. Samas vähenes kooli esindajate (27% esitatud taotlustest) taotluste esitamine.

Tegevusaruannete analüüsimisel ilmnes, et mõnedes komisjonides arutatakse materjale, mis on esitatud isikute poolt, kes ei ole AMVS-s sätestatud. Näiteks 1999. aastal võeti Tallinnas vastu 2 taotlust kriminaalhooldusametnikult ja 8 taotlust polikliiniku juhatajalt, Pärnumaal 2 taotlust kriminaalhooldusosakonna juhatajalt ja Viljandimaal 1 taotlus päästeteenistusest. 2001. aastal esitas Tallinnas komisjonile taotluse alaealine ise. Ilmselt tekitas AMVS-i rakendamine esimesel aastal veel segadust, millega saab põhjendada taotluste vastuvõtmist seaduses mittemärgitud isikutelt. Arusaamatuks jääb alaealise enda pöördumine alaealiste komisjoni oma käitumise arutamiseks. Tõenäoliselt oleks vajanud see noor lastekaitsetöötaja abi. 2003. aastal on Tallinnas komisjonile esitanud taotluse lastekodu, turvakeskus, lasteküla ja kuuel korral alaealiste komisjon ise.

Aruannete põhjal võib järeldada, et maakonniti **kohaldatakse mõjutusvahendeid** mõneti erinevalt (vt lisa 9). Tabel 4 annab ülevaate määratud mõjutusvahendite esinemissagedusest aastate läbilõikes. Kõige sagedamini tehakse alaealistele hoiatusi (1999 – 38%; 2000 – 36%; 2001 – 36%; 2002 – 41%; 2003 – 44%; 2004 – 47%). See on mõistetav, kuna hoiatus on kergemaid mõjutusvahendi liike. Samas ei tohi unustada, et sageli seotakse hoiatusega veel mõni mõjutusvahenditest.

Väikese erinevusega aastates järgnevad koolikorralduslikud mõjutusvahendid ja spetsialisti juurde vestlusele suunamine.

Komisjonides rakendatakse vähe lepitust ja käendust. Lepitamise vähe-

se kohaldamise põhjus on arvatavasti see, et seda ei saa kasutada kohe pärast alaealise poolt toime pandud õigusrikkumist, sest toime pandud teo materjale menetletakse kaua (2 – 18 kuud). Alles pärast uurimise lõpetamist edastatakse materjalid alaealiste komisjonile ja seejärel võib alata mõjutusvahendite kohaldamine alaealise suhtes. Seega raskendab lepitamist (õigusrikkuja ja kannatanu kokkuviiimist) pikk periood, mis jääb teo toimepanemise ja sellele mõjutusvahendi määramise vahele.

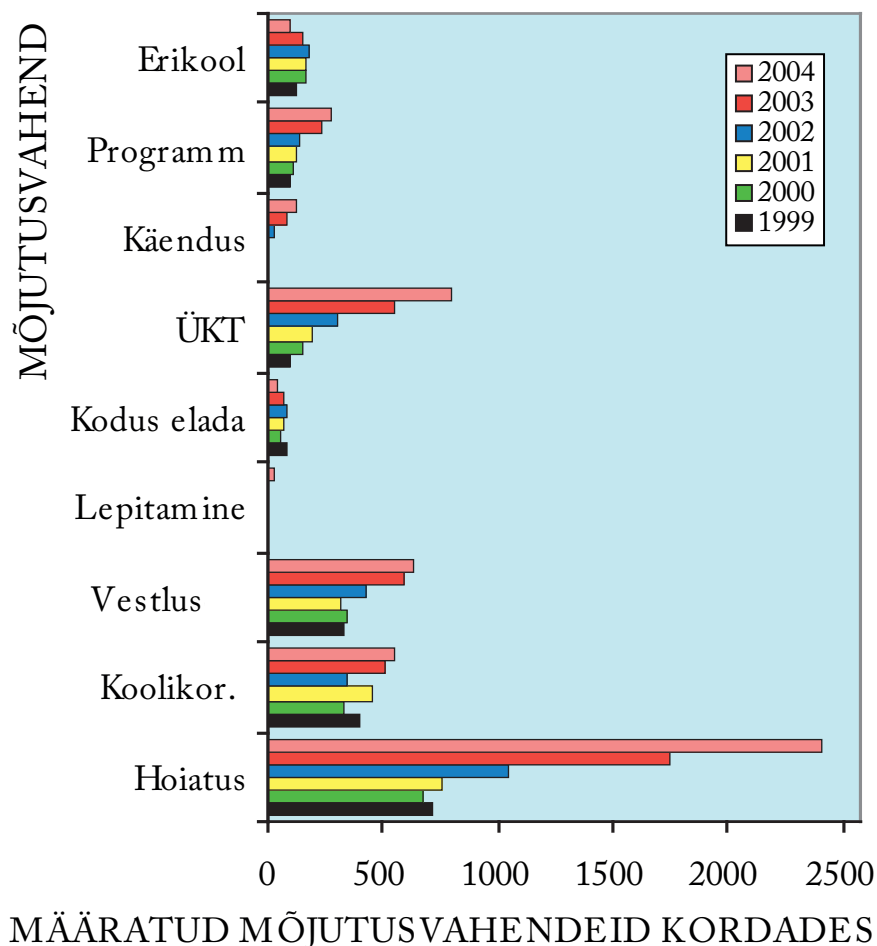
Sotsiaalministri määruses on sätestatud, et käendus on mõjutusvahend, mille kohaldamise käigus kontrollitakse alaealise käitumist ja abistatakse teda, et hoida ära uute õigusrikkumiste toimepanemist. Praktikast lähtudes on võimalik väita, et käenduse rakendamine on raskendatud vähese vabatahtlikke arvuga, kes oleksid nõus sellist ülesannet täitma. Eelkõige napib sobivate isikuomadustega inimesi, kes tahaksid ja suudaksid tegelda probleemse lapsega.

Aruannete analüüsi tulemusel selgus, et lisaks AMVS-s ettenähtud üheksale mõjutusvahendile on kohaldatud 2000. aastal Raplamaal 2 korral tingimisi erikooli suunamist, 2001. aastal Raplamaal 7 korral tingimisi erikooli suunamist, Tallinnas on 43 korral kohaldatud katseaega ning Raplamaal 2002. aastal 4 korral ja 2003. aastal 2 korral tingimisi suunamist erikooli. Kuna seaduses ei ole märgitud muude mõjutusvahendite kohaldamise õigust, siis ei tohiks seda ka teha, vaid tuleb kinni pidada seaduses sätestatust.

Tabel 4. Alaealistele määratud mõjutusvahendite esinemissagedus aastatel 1999–2004

Mõjutusvahend	1999	%	2000	%	2001	%	2002	%	2003	%	2004	%
Hoiatus	709	38	669	36,2	744	36	1053	41	1745	44	2405	47
Koolikorralduslik mõjutusvahend	400	22,7	330	18	450	22	341	13	515	13	544	11
Spetsialisti juurde vestlusele suunamine	334	18	340	18,4	309	15	427	17	590	15	639	13
Lepitamine	15	1	16	1	20	1	9	0,3	20	0,5	21	0,4
Kohustus elada koos vanemaga	80	4	50	3	61	3	77	3	74	1,9	48	1
Üldkasulik töö	95	5	152	8	194	9	299	12	550	14	802	16
Käendus	6	0,3	8	0,4	19	1	29	1	76	1,9	117	2
Noorte- või sots. programmis osalemine	90	5	114	6	117	5	143	6	234	5,9	282	5,6
Tapa, Puiatu, Kaagvere EK suunamine	118	6	167	9	161	8	173	6,7	151	3,8	95	2
KOKKU	1847	100	1846	100	2075	100	2583	100	3955	100	5094	100

Joonis 3 illustreerib mõjutusvahendite kohaldamist kuue aasta vältel.



Joonis 3. Mõjutusvahendite kohaldamise dünaamika aastatel 1999–2004

Kui alaealine ei täida talle määratud mõjutusvahendist tulenevaid kohustusi, määrab alaealiste komisjon uue mõjutusvahendi (AMVS § 9). Sellest tulenevalt on alaealiste komisjonid pidanud läbi viima **kordusarutelusid** aastatel 1999 – 293 korda, 2000 – 467 korda, 2001 – 333 korda, 2002 – 351 korda 2003 – 449 korda ja 2004 – 358 korda (vt lisa 8)

Alaealiste komisjonidel on tulnud määrata **alaealisele komisjoni istungil esindaja** (AMVS § 21) õigusrikkumiste asjade arutelude korral aastatel 1999 – 1% (17), 2000 – 3% (45), 2001 – 2% (29), 2002 – 2% (40), 2003 – 2,6% (83), 2004 – 2,6% (105) (lisa 8). Esindaja tuleb istungil tavaliselt määrata alaealisele juhtudel, kui lapsevanem jätab istungile tulemata. See näitab, milline osa vanematest ei tunne huvi oma lapse abistamise vastu ja suhtub ükskõikselt tema kasvatamisesse.

Sundtoomist (AMVS § 18) komisjoni istungile on tulnud komisjonidel kohaldada 1999. aastal 6% (85) õigusrikkumiste asjade aruteludest, 2000. aastal oli sundtoomisi 9% (137), 2001. aastal 5% (87), 2002. aastal 4% (90); 2003. aastal 5% (161) ja 2004. aastal 4,2% (168) asjade arutamistest (lisa 8). Sundtoomise kohaldamise arvu vähenemisest võib oletada, et alaealised on hakanud aru saama õigusrikkumisega kaasnevast vastutusest. Iga toimepandud teoga kaasneb vastutus ja selle eest ei ole mõtet kõrvale hoida.

3.2. Projektitegevus

Kriminaalpreventiivset tööd tehakse enamasti projektipõhiselt, kuid omavalitsused ja maakonnad on selliste projektidega ebahülgaselt kaetud. Seega on lapsed ebavõrdses olukorras, mis puutub lastele huvitegevuste võimaldamist. 1999. aastal toetati 163 projekti, 2000. – 216 projekti, 2001. – 199 projekti, 2002. – 293 projekti ja 2003. – 245 projekti. Alaealiste komisjonid finantseerisid aastatel 1999–2004 ligi poolteist tuhat projekti kogusummas üle 11 miljoni krooni (lisa 8).

Tabel 5. *Alaerialiste komisjonide poolt finantseeritud projektid aastatel 1999–2004*

Maakond	1999		2000		2001	
	Projektide arv	Summa (kr)	Projektide arv	Summa (kr)	Projektide arv	Summa (kr)
Tallinn	7	86733				
Harju	15	151465	20	188800	20	298200
Hiiu	8	95176	10	101092	8	87800
Ida-Viru	10	252400	9	193680	7	125000
Jõgeva	5	71400	13	72500	22	108000
Järva	13	71400	21	124900	15	109000
Lääne	10	98484	13	130390	15	94000
Lääne-Viru	12	81400	22	102600	16	133000
Põlva	10	135881	14	112964	9	79412
Pärnu	12	188000	17	169019	23	202276
Rapla	13	137000	22	135826	11	110000
Saare	14	133170	17	113520	22	90056
Tartu	9	149398	8	139109	8	133000
Valga	11	138328	11	70292	6	98000
Viljandi	9	131365	13	110200	12	110000
Võru	5	86370	6	122785	5	95000
KOKKU	163	2 007970	216	1 887677	199	1 863915

Analüüsid projektide sisu, tuleb märkida, et enamik neist on suunatud laste ja noorte vaba aja sisustamisele, sh suvised töö- ja puhkelaagrid. Palju pööratakse tähelepanu arendavale ja sportlikule tegevusele. Töö- ja puhkelaagrite kaudu kujundatakse lastes tööharjumusi. Projektide toel saavad ringitegevuses (arvuti, ujumine, puutöö, mudelism jne) osaleda ka riskirühma lapsed.

2002		2003		2004	
Projektide arv	Summa (kr)	Projektide arv	Summa (kr)	Projektide arv	Summa (kr)
39	148354		320000	71	240040
17	313300	13	133140	9	150000
13	120024	10	89976	4	58222
18	222740	27	233837	21	206778
38	137829	28	128999	18	107152
15	130000	21	130000	18	93871
15	101671	12	105943	10	75776
18	120542	13	116920	12	108280
17	124335	11	118469	7	80000
19	155792	17	184195	7	145197
18	140000	16	120000	10	96710
17	103100	17	120000	10	88000
10	124427	10	145200	8	127920
9	112500	10	133000	7	79800
16	115000	24	110500	9	76100
14	142404	16	108940	7	90000
293	2 311964	245	2 299119	233	1 823846

Üha enam pööratakse tähelepanu ka mitmesugustele koolitustele, kus osalevad peale laste ka nende vanemad ja õpetajad. Projektide raames tegelevad noortega politsei-, sõjaväe-, päästeameti- ja piirivalveametnikud. Propageeritakse terveid eluviise, õpetatakse sotsiaalseid toimetulekusosi. Projektide kaudu nõustatakse õpiraskustega ja koolikohustust mittetäitvaid lapsi. Lastes seaduskuulekuse arendamiseks kasutatakse projektide toel valmistatud infomaterjale (voldikud, kleebised jt trükkised). Kriminaalpreventiivsete projektide eesmärk on tegevuse pakkumine eelkõige riskirühma lastele, kuid neisse on kaudselt kaasatud ka lapsevanemad, õpetajad ja teisedki lapsed.

3.3. Kriminaalpreventiivse tegevuse prioriteedid 2003. aastal

Alaealistega tehtava **kriminaalpreventiivse tegevuse maakondlikud prioriteedid** lähtuvad alaealiste komisjonide arengukavadest. Aruandeid analüüsid võib jagada tegevused kolme suurde rühma:

- koostöö
- laste vaba aja sisustamine
- koolitus

2003. aasta maakondade kriminaalpreventiivse tegevuse prioriteedid on saadud 2002. aasta tegevusaruannete analüüsi tulemusena (lisa 12).

Prioriteetide valik maakonniti on täiesti erinev juba tegevussuundade arvukuse valikul: Hiiumaa, Lääne-Virumaa, Tartumaa, Võrumaa ja Tallinna linnaosad on piirdunud 3 punktiga, seevastu Läänemaal on neid 12 ja Jõgevamaal 10.

Kuna puuduvad ühised nõuded prioriteetide määratlemisel, siis on mõned maakonnad olnud üldsõnalisemad ja puudutanud põhivaldkondi, samas kui teised on loetlenud üles konkreetsed alaülesanded.

Koostöö arendamist politsei, lastekaitse spetsialistide, kriminaalhooldustöötajate ja koolide vahel on ära märkinud paljud (9) maakonnad. Tähelepanu alla on tõstetud võrgustikutöö olulisus, sest ainult ühiste pingutustega ja nõudmistega on võimalik alaealiste komisjonide sihtgrupiks olevate noorte eluolustikus midagi muuta ja parandada. Koostööd teise maakonna alaealiste komisjoniga on oluliseks pidanud vaid Jõgeva maakonna alaealiste komisjon.

Läänemaa ja Pärnumaa peavad tähtsaks toimiva koostöövõrgustiku loomist ja inimressursi koolitamist. Märgitud on vajadus omavalitsuste ja mittetulundusühingutega koostöö järele. Koostööd teiste (nt narko- maania ennetus) nõukogudega peavad oluliseks 3 maakonna alaealiste komisjoni.

Eelnevale toetudes võib väita, et koostöö olulisust märgivad kõikide

maakondade komisjonid, kuid praegu puudub ühtne mudel võrgustikutööks, mis aitaks noortel saada igakülgset toetust ja abi. Samas on toimiv laste hoolekandevõrgustik toeks erinevate valdkondade (sotsiaal-, haridus, korrakaitse, meditsiin) spetsialistidele, kes tegelevad abi vajavate laste ja noortega.

Laste vaba aja sisustamist kui kriminaalpreventiivse töö üht võimalust on märgitud 18 alaealiste komisjoni prioriteedina, sh 6 juhul on eraldi esile tõstetud suvise tegevuse pakkumist. Tähelepanu all on lastele töötamisvõimaluste otsimine ja suvelaagrite (ka linnalaagrite) korraldamine. Põhivormiks on projektitöö. Sportimisvõimaluste laiendamine on oluline Harjumaa ja Tallinna Kristiine linnaosa komisjonide kriminaalpreventiivses tegevuses. Seikluskasvatuse vajalikkust on märkinud Raplamaa ja Viljandi komisjonid. Prioriteetides kirjutatud noortekeskuste loomist, töö toetamist ja käivitamist peavad tähtsaks 7 komisjoni. Tähtsaks peetakse noortekeskuste rajamist. Avatud noortekeskused tegelevad nõustamise ja teavitamisega, aga eelkõige laste ja noorte vaba aja sisustamisega.

Koolitus. Koolitusvajadus on ära märgitud 10 alaealiste komisjoni tegevusprioriteetidesse. Koolitada on vaja noori ja nende vanemaid, klassijuhatajaid, alaealiste komisjonide liikmeid, lepitajaid, lasteaednikke, koolisotsiaaltöötajaid, projektijuhte, tugiõpilasi, aga ka kriminaalpreventsiooniga tegeleva võrgustiku teisi liikmeid.

Eraldi väärib tähelepanu tugiõpilaste koolitamine ja toetamine, mida märgivad oma prioriteetides Valgamaa, Järvamaa, Läänemaa, Viljandimaa ja Tallinna Haabersti linnaosa komisjonid. Jõgevamaa komisjon märgib prioriteediks ka CAP-koolituse toetamist.

Lisaks eeltoodud kolmele põhivaldkonna punktile on prioriteetide nimikirjas kindel koht **nõustamisel**, mida loodetakse pakkuda nii noortekeskustes kui ka mujal. Selle töö korraldamisel võib tekitada probleeme spetsialistide nappus, kuna on vähe neid, kelle kvalifikatsioon lubab nõustada lapsi ja noori. Maakondades puuduvad psühholoogid, psühhoteraapidid ja nõustamistehnikaid valdavad inimesed. Käesoleval hetkel on raskendatud ka komisjoni liikmete supervisioonivõimalused,

mida oma kriminaalpreventiivse tegevuse prioriteetides märgib Ida-Virumaa komisjon.

Eraldi tegevusena näevad Raplamaa, Jõgevamaa, Saaremaa komisjonid **kasvatusraskustega laste klassi tegevuse toetamist** ja kasvatus eritingimusi vajavate õpilaste koolides tehtava kasvatustöö taseme tõstmist. Nimetatud klasside õpilastele ei piisa kooli heatahtlikust õppekorraldusest, vaid nende õppe-kasvatustöö seab koolile kui võrgustiku osale suuremaid rahalisi ja inimressursi nõudmisi, sh lisategevusi koos praktiliste töömeetoditega.

Järelevalve alaealiste komisjonide otsuste üle ning alaealiste koolikohustuse täitmise tagamine kohalike omavalitsuste poolt on märgitud Pärnumaa ja Jõgevamaa komisjoni nimekirjas. Otsuste täitmise korraldamises on veel suuri arenemisvõimalusi, mis käesoleval momendil on tingitud koostöövõrgustiku toimimatusesest.

Pere ja perekultuuri väärtustamine, perekasvatuse tõhustamine ja vanemlikkuse toetamine on kirjutatud Ida-Virumaa ja Viljandimaa tegevuse prioriteetideks. Samas on oluliseks peetud ka hoiakute kujundamist meedia kaudu. See valdkond väärrib laiemat kõlapinda, kuna igasugused muutused peavad olema kooskõlas üldsuse arvamuse ja väärtushinnangutega. Teiselt poolt aga mõjutab kogu ühiskonna/ kogukonna suhtumine oluliselt (probleemsete) noorte mõttemaailma ja ümberkasvamise võimalust.

Komisjoni istungite ettevalmistamis- ning läbiviimispraktika täiustamise vajadust näeb Valgamaa komisjon ning sarnaseid punkte on teistegi komisjonide nimekirjades. Seega vajavad alaealiste komisjonid veel aega ja koordineerimist oma töökorralduse väljatöötamisel ja edukal läbiviimisel.

Ebaühtlus prioriteetides lubab arvata, et lisaks piirkondade erinevusele raskendab olukorda ka kriminaalpreventiivse töö kindel määramatus, mis seega mahutab endasse kõikvõimalikke alaealistega seotud tegevusvaldkondi ega taga ühtset ja kõikehõlmavat käsitlust.

Alaealiste komisjonide arengukavad aastani 2007 on leitavad veebiaadressil: <http://www.entk.ee/?i=23>.

4. ALAEALISTE KOMISJONIDE SEKRETÄRID OMA TÖÖST

(küsitluse vorm lisa 3)

Uurimuses osalesid **kõigi maakondade alaealiste komisjonide sekretärid**, kellele väljastatud 15 ankeedist tagastati 11 (73%). Kõik uuritavad olid naised ja nende keskmine vanus oli 43,7 aastat. Vastanutest kümmel oli kõrgharidus ja vaid ühel keskharidus. Kaheksa vastanut on kõrghariduse omandanud mõnel pedagoogilisel erialal, üks oli jurist ja üks oli omandanud kõrghariduse sotsiaaltöö erialal. Alaealiste komisjonide tegevuse algusest töötas sekretärina 7 küsitletut. 2001. aastal alustas sekretärina kaks ja 2002. aastal samuti kaks vastanut. Enne AK sekretärina tööle asumist oli 8 uuritavat töötanud õpetajana, 2 lasteaias kasvatajana, 3 on töötanud enne taasiseseisvumist alaealiste asjade komisjoni sekretärina. 4 uuritavat töötas enne ja töötab ka praegu lastekaitse spetsialistina. Vastajad nimetasid veel maksuameti revidendi, huvijuhi, sotsiaaltöötaja, osakonnajuhi, juristi ja kohtuniku ameteid.

Alaealiste komisjoni sekretäri peamiste töökohustustena märkisid kõik vastanud alaealiste komisjoni põhimääruses sätestatud ülesannete täitmist, mis on seotud komisjoni töö korraldamisega istungite läbiviimisel (päevakorra koostamine, kutsete väljasaatmine, informatsiooni kogumine, istungite protokollimine, otsuste vormistamine). Samuti nimetasid kõik kriminaalpreventiivsete projektide konkurside ettevalmistamist, korraldamist ja projektidest kokkuvõtete tegemist. Lastekaitse spetsialisti töökohustustega tuleb tegeleda neljal sekretäril. Uimastiennetusnõukogu töös osaleb samuti 4 vastanut. Nõustamiskomisjoni tööd juhib 1 sekretärist, koolide riiklikus järelevalves osaleb 1 sekretär. 2 sekretäri pidasid oma töökohustusteks ka kohalike omavalitsuste alaealiste komisjonide nõustamist.

Kaks vastanut ei tunneta oma **töökohustuste täitmisel raskusi**. Viis uuritavat peab raskeks alaealisele mõjutusvahendite määramisest tulevate kohustuste üle järelevalve teostamist. Raskused tulenevad kohaldajate vähesusest ja nende rolli määratlematusesest. "Mõjutusvahendi

kohaldajad ei anna kokkulepitud ajaks tagasisidet, millest tulenevalt venib vajadusel kordusarutelu ja lõpptulemusena süveneb alaealisel veelgi karistamatuse tunne. Eesmärgina püstitatud positiivne mõjutamine läbi mõjutusvahendite jääb saamata (K-3)". Projektidega seotud tegevustes tunnetab raskusi 3 vastanut. "Projektijuhid, kelle projekte oleme rahastanud, ei tee aruannet ning meil ei ole projekti tulemuslikkusest ja raha kulutamisest ülevaadet (K-7)". Üks uuritav seostab raskusi asja arutamiseks lisamaterjalide nõudmisega. Koolide poolt esitatud õpilaste iseloomustused on väga lühikesed, mittemidagiütlevad ega kajasta ajaliselt õpilaste poolt toimepandud õigusrikkumistega seonduvat.

Millised on teie alaealiste komisjoni reaalsed võimalused oma tegevuse kaudu lapsi ja nende peresid aidata?

Vastajad nimetasid järgmisi tegevusi:

- kasvatusraskuste tõttu eriklassis õppivate laste vaba aja tegevuste finantseerimine
- tugiõpilaste koolitamine
- kriminaalpreventiivsete projektide finantseerimine
- kord kvartalis maakonna kasvatusraskustega õpilaste vanemate koolitamine
- kohalike omavalitsuste kaasamine (mõjutamine) riskiperede abistamiseks
- psühholoogi või psühhiaatri abiga laste ja vanemate kokkuvii mine
- last ümbritseva võrgustiku moodustamine ja lapse heaolu nimel koostööle suunamine
- probleemi teadvustamine perele, koolile, kohalikule omavalitsusele
- lapse ja pere nõustamine komisjoni istungil (sageli ei tea lapsed ega vanemad, kust abi otsida, millise spetsialisti poole pöörduda)
- projektid, mis on suunatud lastele koos vanematega

Uuritud vastuste põhjal võib öelda, et alaealiste komisjonid teevad riskiperedega ka lastekaitse tööd, kuna see jääb kohalikus omavalitsuses puudulikuks. Oma magistritöös „Eesti lastekaitsetöö sisu ja dünaamika 1997–2001” tõdeb Annely Tikerpuu-Kattel, et lastekaitsetöötajatel ei ole piisavalt informatsiooni oma piirkonna alaealiste hälbinud või tervistkahjustava käitumise kohta. Kõiki lapsi haaravat preventiivset tegevust ja esmatasandi interventsiooni on võimalik planeerida vaid objektiivse taustinformatsiooni põhjal (Tikerpuu-Kattel 2001, 58).

Kohaliku omavalitsuse alaealiste komisjoni pidasid vajalikuks 2 sekretäri. Nende arvates peaks suuremates linnades olema oma komisjonid, samuti keskusest kaugemal asuvates omavalitsustes, et alaealised ja pere ei peaks pikka sõitu ette võtma. Eitavalt vastas sellele küsimusele 3 sekretäri. Põhjendati sellega, et vastavalt sotsiaalministri 26.03.1996 käskkirjale on soovitatav kõigil valla- ja linnavalitsustel moodustada lastehoolekande komisjonid, kelle ülesanne oleks võimalikult vara märgata probleeme ning pakkuda peredele lahendusi. Kohalike omavalitsuste alaealiste komisjonide suhtes jäi erapooletuks 4 sekretäri, kelle arvates on AK olemasolu põhjendatud suurtes ja paljude probleemidega keskustes, kus nad tegutsevad aktiivselt. Vastasel korral ei ole mõtet komisjoni luua. Arvatakse ka, et kohalike omavalitsuste komisjonides puuduvad spetsialistid, kes oleksid igati kompetentsed ja erapooletud. Kaks vastanut ei osanud arvamust avaldada oma väheste töökogemuste tõttu.

Mõjutusvahendite kohaldamisega seonduv. Kaheksa vastanut leidis, et mõjutusvahendeid ei ole piisavalt. "Üheksa mõjutusvahendi hulgast ei leia päris sageli mitte ühtegi niisugust, mis võiks lapse positiivse muutuse põhjustada (K-1)". "Koolikohustuse eirajatele on raske midagi sellist välja mõelda mis neid kooli tooks (K-2)". "Võiks olla mõjutusvahendina ka essee kirjutamine mingil teemal (nt "Kuidas mõjutab minu elu...") (K-1)". Mõjutusvahenditena pakutakse ka lühiajalist aresti, paigutamist võimalikult erinevatesse õppe- ja sotsiaalasutustesse, tingimisi erikooli suunamist.

Kolme sekretäri arvates on mõjutusvahendeid piisavalt, kui kõiki saaks kasutada. Vähe kasutatakse lepitamist ja käendamist. "Käendus ja lepi-

tamine võiksid olla tulemuslikud, kuid neid on objektiivsete põhjuste tõttu võimalik väga harva kohaldada. Lepitamine peaks toimuma võimalikult kiiresti pärast väärtegu, käenduseks aga puuduvad asjalikud käendajad (K-2)”.

Uurimusest selgus, et on **raske öelda, missugune mõjutusvahend on kõige tulemuslikum**, sest maakondade võimalused nende rakendamiseks on erinevad. Kui on olemas erialaspetsialiste, kelle juurde last saata, siis peetakse tulemuslikuks seda mõjutusvahendit. **Spetsialisti juurde vestlusele suunamine** ei sõltu õigusrikkumisest, vaid pigem alaealise isikust. Spetsialisti on vaja siis, kui tekib tarvidus kontrollida või toetada noore vaimset tervist või kui ta vajab moraalset tuge. Uurimuses osalenutest 3 leidis, et nende maakonnas on spetsialiste piisavalt. Ülejäänud vastanud tunnevad maakondades puudust lastepsühhiaatritest, psühholoogidest, koolipsühholoogidest, lastekaitsetöötajatest, narkoloogist, pereprobleemide nõustajast, karjäärinõustajast ja lepitajast.

Pooled vastanutest ei pea tulemuslikuks **alaealise suunamist kasvatusereitingimusi vajavate õpilaste kooli**, kuna sageli õpitakse seal juurde uusi halbu kombeid ning perega ei tegele lapse erikoolis viibimise ajal keegi. Alaealine tuleb tagasi samasse keskkonda, kus vahepeal ei ole midagi muutunud, ja kõik hakkab tavaliselt otsast peale.

Tõsteti esile **üldkasulikku tööd**, mis tagab alaealise üle järelevalve ja ka koolivälise aja sisustatuse. Küsimusele, kes on üldkasuliku töö kohaldamise korral koostööpartnerid, vastati 9 korral, et peamine tööandja on kohalik omavalitsus. Töödena nimetati peamiselt heakorra- ja abitöid. Kahel korral nimetati tööandjana raamatukogu. Tööandjana nimetasid kõik vastanud ka kooli, kus lapsed korrastavad kooli ümbrust ja spordiplatse, pesevad aknaid ja teevad pisiremonti. Veel leiavad lapsed tööd noortekeskuste, koguduste, muuseumide ja mittetulundusühingute juures.

Käendust on mõjutusvahendina kohaldatud üldiselt väga vähe. Küsimusele, kes on andnud nõusoleku olla käendaja, nimetati 4 korda 16-st pedagoogi, 5 korral sugulast (vanem õde, vanaisa, vanaema, isa), 2 korral lastekaitsetöötajat ja 1 korral noortekeskuse juhti, alaealiste ko-

misjoni liiget, noorsoopolitseinikku ja noorsootöötajat. Kolmel korral vastati, et nende komisjon ei ole käendust kohaldanud.

Käendajalt eeldatakse pidevat kontakti alaealisega, et nad veedaksid koos vaba aega. Soovitakse, et käendaja oleks noorele usaldusisikuks, kes suudab noort mõjutada ja suunata teda aktsepteerima ühiskonna norme.

Mõjutusvahenditest väga vähe kohaldatakse ka **lepitust**. Küsitlusele vastanud märgivad, et 4 korda 11-st on rakendatud lepitamist varguste korral, 3 korda kooli ja vanematega suhete parandamiseks ja 1 korral kaasõpilastega konfliktide lahendamiseks, kerge koolivägivalla juhtumi puhul, raha väljapressimise ja lõhkumise korral.

Järelevalvet mõjutusvahendi määramisest tulenevate kohustuste täitmisel tuli hinnata skaalal 1–5. Väga heaks pidasid järelevalvet 2 sekretäri, kuna neil on pidev ülevaade alaealiste edasisest tegevusest. Kaks sekretäri leidis, et järelevalve on piisav. Järelevalvet peab väheseks 5 sekretäri. Tagasiside alaealise kohustuste täitmisest tuleb alati üldkasuliku töö kohaldamise korral, harva aga spetsialistidelt, kelle juurde laps suunati. Samuti tuleb sekretäri sageli koolidele meelde tuletada tagasiside vajalikkust. Mitterahuldavaks arvas oma piirkonnas järelevalve mõjutusvahendi määramisest tulenevate kohustuste täitmisel 2 sekretäri, seda eelkõige seetõttu, et tagasiside ei laeku ja ise ei jõua pidevalt infot nõuda.

Kindlasti saab nendes piirkondades, kus komisjonis pole arutamisel palju alaealiste õigusrikkumiste asju, teha tõhusalt järelevalvet alaealiste edasise käitumise üle. Suurema hulga asjade läbivaatamisel ei jõua sekretär kontrollida pidevalt mõjutusvahendi määramisest tulenevate kohustuste täitmist alaealise poolt. Siin oleks vajalik tihe koostöö kohalike omavalitsuste lastekaitsetöötajatega. Kahjuks ei ole neid aga igas omavalitsuses tööle võetud.

Projektitegevust hinnates vastas ainult üks sekretär küsitletutest, et projekt ebaõnnestus, kuna vaatamata garantiikirjale jättis vald projekti rahalise toetuseta. Nimetatud põhjusel ei muutunud projekt pikaajaliseks, nagu loodeti, ega olnud ka võimalik kasutada tegevuse läbiviimiseks

planeeritud ruume. Kõiki teisi projekte loeti kordaläinuks ja eesmärgile vastavateks. Esile tõsteti suvise õpilasmaleva tegevust, seikluskasvatusega seotud tegevusi, käitumisprobleemidega lastele mõeldud tegevusi, tugiõpilaste tegevust. Ainult neljas maakonnas (Pärnumaal, Tartumaal, Raplamaal, Läänemaal) tegutsevad projektide kõrval ka pikaajalised programmid: seikluskasvatus, probleemsete õpilaste päevahoid, noorte nõustamine, puutöökoda, õmblusring, arvutiring, tänavalaste-narkosõltlaste rühmatöö.

Maavalitsuste juurde moodustatud alaealiste komisjoni isikkoosseisu kinnitab maavanem. Kõik komisjoni liikmed, va sekretär, **töötavad vabatahtlikkuse alusel ilma töötasuta**. Küsimusele, kas komisjoni liikmeid paeks tasustama, vastati 9 juhul jaatavalt. Leiti, et iga töö eest tuleb tasuda. Mõnedel komisjonidel ja nende liikmetel tuleb koos käia kolm korda kuus, otsimaks lahendusi alaealiste edasise käitumise positiivses suunas mõjutamiseks. Oma põhitöölt eemaloldud ajal tegemata töö tuleb kõigil järele teha. *“Alaealiste komisjoni liige ei tööta lõputult ainult missioonitundest (K-1)”*. Üks vastanutest leidis, et tasustamine ei ole oluline, kuna motiveerida saab ka ilma tasu maksmata – näiteks õppekirjanduse võimaldamisega või mõne hea koolitusega. Üks uuritav ei osanud vastata. *“Üldiselt on komisjoni koosseis niisugune, mille liikmete põhitöö tulemus on otseselt komisjoni tegevusest mõjutatud (K-2)”*.

Maakonna alaealiste **komisjoni tööd** said uuritavad hinnata skaalal 1-st 5-ni. Väga heaks hindas oma komisjoni tööd 2 vastanut. Leitakse, et komisjoni liikmed suhtuvad töösse tõsiselt, tegeletakse süsteemselt vastavalt arengukavale. Iga lapse probleemiga tegeletakse põhjalikult ja sisukalt. 6 sekretäri hindas oma komisjoni töö heaks. Põhjendatakse taolist hinnangut sellega, et alati saab paremini. Tööd tehakse kohusetundlikult ja süvenenult. Ilma mõjuva põhjuseta ei puudu ükski komisjoni liige. Motivatsioon on tugev ja ollakse veendunud, et asjast on abi. *“Tööstiilik ei ole ‘timukas’, vaid ‘nõustaja’ (K-4)”*. Kolm vastanut hindas oma komisjoni tööd rahuldavaks. Komisjoni liikmed ei jõua oma põhitöö kõrvalt tutvuda mahukate komisjoni materjalidega. Liikmete istungil osalemiseks tuleb neid kuidagi motiveerida ja oodatakse liikmetelt kaasalöömist komisjoni kogu tegevuses, mitte ainult mõjutusvahendite määramisel.

Küsimustiku viimases blokis paluti teha ettepanekuid alaealiste **komisjoni töö paremaks muutmiseks**. Vastanutest 7 leidsid, et komisjoni töö tulemuslikkus oleneb mõjutusvahendite olemasolust ja nende rakendamise võimalikkusest. Muret tekitab, et koolikohustuse mittetäitjate praktiliselt puuduvad mõjutusvahendid. Tuntakse puudust alternatiivsetest õppe- ja kasvatusasutustest. Kehtiva AMVS kohaselt ei tohi koolikohustuse mittetäitjat suunata kasvatusraskustega õpilaste kooli. Tehakse ettepanek tuua tagasi vanemate vastutusele võtmise võimalus, kui ta jätab oma kohustused lapse kasvatamisel täitmata (seoses karistusseadustiku jõustumisega seda võimalust enam ei ole). *“Liikluses lubatust kiiremini sõitmine on väärtegu, aga lapse kasvatamisest loobumine ei ole õiguserikkumine, kuigi ühiskonnale toob viimane tegevusetus väga palju probleeme juurde (K-7)”*.

Tehakse ettepanek alaealiste komisjonide töö tõhusamaks koordineerimiseks vabariiklikul tasandil Haridus- ja Teadusministeeriumi poolt. Kaks vastanut leiavad, et kuna komisjoni töö nõuab palju mahukat paberitööd, võiks alaealiste komisjoni juurde kuuluda tehniline sekretär, mis võimaldaks komisjoni sekretäril tegeleda sisulise tööga: projektide koordineerimise, mõjutusvahendite kohaldamisest alaealisele tulenevate kohustuste täitmise järelevalvega jne.

Alaealiste komisjoni liikmete ootused komisjoni tegevuse suhtes. Komisjoni liikmed suhtuvad komisjoni töösse väga tõsiselt, peavad seda vajalikuks ja enamikul juhtudel ka tulemuslikuks. Samas muretsetakse selle pärast, et last küll aidatakse, kuid tema keskkond jääb samaks. Komisjonid ootavad projektikonkursile huvitavamaid ja asjakohasemaid taotlusi ning pikaajalisi programme.

Sotsiaaltöötajate, lastekaitsetöötajate ja õpetajate ootused alaealiste komisjoni tegevuse suhtes. Uurimuses osalenute arvates ootavad sotsiaal- ja lastekaitsetöötajad ning õpetajad kiireid ja kardinaalseid lahendusi. *“Nemad arvavad, et komisjon on imerelv, mis tekkinud probleemid lahendab. Kuid vajakajäämisi, mida pole märgatud lapse varases elueas kodus, lasteaias ja hiljem koolis ning mida pole korrigeeritud õigel ajal, on raske komisjonil kompenseerida (K-2)”*.

5. KOKKUVÕTE

Murettekitav on alaealiste komisjonidesse saabuvate avalduste arvu (1999. aastal – 1308, 2000. aastal – 1588, 2001. aastal – 1785, 2002. aastal – 2027, 2003. aastal – 3223, 2004. aastal – 4133) järjekindel suuremine, millel võivad olla erinevad põhjused. Võimalik, et noored on oma tegevuses/tegevusetuses (sh koolikohustuse eiramine) hakanud sagedamini ületama üldiselt aktsepteeritavaid norme. Võib arvata, et probleemide lahendamiseks otsitakse abi eeskätt alaealiste komisjonidelt ning seepärast saabub sinna ka rohkesti avaldusi. Välistatud ei ole ka lastega tegelevate inimeste probleemimärkamise tõus. Tõsi küll – enamasti on tegemist hilinevad märkamisega.

Alaealiste komisjoni töö tulemuslikkus oleneb mõjutusvahendite olemasolust ja nende rakendamise võimalikkusest. Uurimuse tulemusena saab öelda, et koolikohustuse mittetäitjatele (süsteematilistele puudujatele) praktiliselt puuduvad mõjutusvahendid. Alaealiste suhtes kohaldatavatest AMVS-ga sätestatud üheksast mõjutusvahendist on määratud kõige sagedamini hoiatust (40%), sellele järgnevad koolikorralduslikud mõjutusvahendid (ligi 20%) ja vestlusele suunamine spetsialisti juurde (üle 15%). Väga vähe leiavad rakendamist lepitamine (kuni 1%) ja käendus (kuni 1%). Selleks on ka objektiivsed põhjused. Alaealise mõjutusvahendite seaduse kontekstis lepitamine ei õigusta end. See on efektiivne ainult juhul, kui toimub kiiresti teo toimumise järel. Käenduse rakendamist takistab seda tööd teha tahtvate inimeste puudumine. Maakondades on puudus ka spetsialistidest (lastepsühhiatrid, psühholoogid, lastekaitsetöötajad, narkoloogid), kes saaksid anda lapsele professionaalset abi. Kasvanud on alaealistele üldkasuliku töö määramine (1999 – 5%, 2004 – 16%). Kasvatuse eritingimusi vajavate õpilaste kooli (Tapa Erikool, Puiatu Erikool, Kaagvere Erikool) suunamist on kasutatud ligi 7% mõjutusvahendite üldarvust. Nimetatud koolidesse suunamist vajab rohkem poisse, kuid pideva kohtade puuduse tõttu ei ole võimalik mõjutusvahendit kohaldada.

Eestis on loodud 37 kohaliku omavalitsuse juurde alaealiste komisjonid, millest enamik tegutseb antud ajani. Samas on kaheldav nende

moodustamise vajadus (va suured linnad). Sotsiaalministri 26.03.1996 käskkirjaga (AMVS võeti vastu 1998. aastal) soovitati kõigil valla- ja linnavalitsustel moodustada laste hoolekande komisjon lastega seotud küsimuste lahendamiseks. Nende komisjonide olemasolu korral oleks tagatud, et maakonna alaealiste komisjoni jõuaksid kõige keerulisemad ja raskemad juhtumid ning kooli probleemidele oleks võimalik otsida lahendusi kohapeal. Pole mõistlik ära kasutada mõjutusvahendite määramise õiguse saamist, kui ei pöörata tähelepanu laste halva käitumise põhjuste kõrvaldamisele ja lastekaitse probleemidega tegelemisele.

Maakondades alaealistele suunatud kriminaalpreventiivne töö on projektipõhine, seega puudub järjepidevus ja tegevused on lühiajalised. Enamikus maakondades pole välja kujunenud pikemaajalisi noortega sotsiaalprogramme. Olukorda raskendab ka kriminaalpreventiivse töö määramatus, mistõttu tegeletakse kõikvõimalike alaealistega seotud tegevusvaldkondadega (treeningud, laagrid, koolitus, ringitöö, nõustamine jne).

Komisjoni sekretärid on teadvustanud koostöövajadust lapse ümber olevate ametnikevõrgustiku teiste liikmetega, kuid määratlemata on võrgustiku liikmete funktsioonid ja sellega kaasnev vastutus. Loodan, et sotsiaalministeeriumi projekti “Laste hoolekande optimaalse korraldusmudeli kujundamine” raames 2002. aastal alanud koolitused maakondades laste hoolekandevõrgustiku liikmetele annavad neile oskusi koostööd teha mitte ainult konkreetse juhtumi korral, vaid ka preventiivse töö osas.

Uurimuse kokkuvõttes on välja toodud järgmised **ettepanekud**:

- Haridusseaduses pole selgitatud, milles seisneb koolikohustuse täitmine ja kes on koolikohustuse mittetäitja. Kas võib lugeda koolikohustuse mittetäitmiseks ka seda, kui laps istub tunnis, kuid sisulise õppetööga ei tegele või kordab klassikursust? Haridus- ja Teadusministeeriumil tuleks määratleda, mida tähendab koolikohustuse mittetäitmine nii sisuliselt kui vormiliselt. Oleks õige sätestada koolikohustuse mittetäimisest tulenev lapsevanemate vastutusele võtmine põhikooli ja gümnaasiumi

seaduses.

- Mõjutusvahendi määramine on tõhus ainult siis, kui seda saab koheselt rakendada. Haridus- ja Teadusministeeriumil tuleks muuta kasvatus eritingimusi vajavate õpilaste koolide (erikoolide) komplekteerimine paindlikumaks, et vajadusel oleks võimalik koolides kohti juurde luua. See võimaldaks alaealisi suunata erikooli kogu õppeaasta jooksul.
- Tuleks leida muid võimalusi õpilastele hariduse andmiseks, mitte jätta lapsi klassikursust kordama. "Istuma jätmine" on korra- ja õigusrikkumiste otsene taimelava. Riik peaks tagama alternatiivsete õppe- ja kasvatusasutuste olemasolu.
- Senisest rohkem tuleb tähelepanu pöörata laste probleemide varajasele avastamisele ja nendele reageerimisele. Kohalikes omavalitsustes tuleks tööle võtta lastekaitsetöötaja, keda ei tohiks koormata lisaulesannetega, mis ei ole seotud tema ametikohaga. Koolid peaksid tööle võtma sotsiaalpedagoogi.
- Igapäevase töömeetodina on soovitatav kasutada rohkem võrgustikutööd. Et võrgustikutöö oleks mõjus, peavad võrgustikutöös osalejad saama koolitust.
- Praegune komisjoni tegevusaruande vorm ei võimalda analüüsida komisjonis käinud laste vanuseid ega nende tausta (korranud klassikursust, üksikvanemaga pere laps, kasuisaga pere laps jne), mistõttu puudub võimalus täpselt teada saada, milline on alaealiste komisjoni sihtrühm. Kriminaalpreventiivse töö koordineerimiseks oleks seda kindlasti kasulik teada.
- Praegustes tegevusaruannetes esitavad mõned maakonnad andmed, kus on koondatud ka kohalike omavalitsuste poolt tehtud töö. Maavalitsuste ja eraldi koondina kohalike omavalitsuste andmed võimaldaksid analüüsida probleemide erinevust nendel tasanditel.

KASUTATUD KIRJANDUS

- Alaealise mõjutusvahendite seadus.** Riigi Teataja I 1998, 17, 264; 2001, 50, 288; 2002, 53, 336; 2002, 63, 389; 2002, 61, 375; 2002, 56, 350; 2002, 90, 521; 2003, 26, 156; 2004, 30, 206.
- Alaealise kasvatus eritingimusi vajavate õpilaste kooli suunamise kord.** Riigi Teataja Lisa 1998, 277, 1157; 2001, 84, 1147; 2001, 109, 1510.
- Alaealise kohustuse elada vanema, kasuvanema või eestkostja juures või lastekodus rakendamise kord.** Riigi Teataja Lisa 1998, 250, 1037; 2002, 10, 102.
- Alaealiste komisjoni poolt määratud isiku juurde vestlusele suunamise kord.** Riigi Teataja Lisa 1998, 277, 1157.
- Alaealiste komisjoni põhimäärus.** Riigi Teataja I 1998, 85, 1391.
- Alexanderson, L., Järg, R., Kaselo, M., Kiljako, A., Martens, P. L. (2002).** Kuidas ennetada kuritegevust kohaliku omavalitsuse tasandil. Käsiraamat. Kuressaare: G.Trükk OÜ.
- Andersen, T., Ive, K., Jensen, N.-E., Nielsen, B. (1988).** SSP Co-operation. Basis and Organisation. Denmark: Jydsk Centraltrykkeri.
- Erikoolide funktsioon ja tulemuslikkus.** (2004). Kontrolliaruanne nr. 2-5/04/45 18.08.2004 <http://www.riigikontroll.ee/>
- Ginter, J., Sootak, J. (1998).** Alaealiste kriminaalõigus – lõpuks ka Eesti variant. Juridica 4-1998.
- Kase, T. (2001).** Ülevaade alaealiste õigusrikkumiste olukorrast ja politsei eripreventiivsest tööst 2000. a. Publitseerimata aruanne. Politseiamet. Tallinn.
- Kase, T. (2002).** Ülevaade alaealiste õigusrikkumiste olukorrast ja politsei eripreventiivsest tööst 2001. a. Publitseerimata aruanne. Politseiamet. Tallinn.
- Kuritegude ennetamise riiklik strateegia aastani 2005.** Justiitsministeerium. <http://www.just.ee/index.php3?cath=1981> (28.02.2003)
- Kuritegude ennetamise süsteemi kirjeldus ja arengustrateegia 2000-2003.** Justiitsministeerium. <http://www.just.ee/print.php3?cath=1975>

(22.05.2002)

Käenduse kord. Riigi Teataja Lisa 1998, 250, 1037; 2002, 10, 102.

Lepitamise kord. Riigi Teataja Lisa 1998, 250, 1037; 2002, 10, 102.

Noorteprogrammides osalemise kord. Riigi Teataja Lisa 1998, 277, 1157; 2001, 84,1147; 2001, 109, 1510; 2003, 4, 39.

Politseiameti arenguosalakonna aruanne 2003. aasta kohta. (2004).

Põhiharidust omandavate kasvatusraskustega õpilaste klassi moodustamise tingimused ja kord. Riigi Teataja Lisa 2004, 91, 1425.

Põhikoolist väljalangevus – kus me oleme täna ja mis saab homme? (2002). Seminari materjalid. Kitsing, M., Küttis, K., Nassar, K., Rebane, E. (koostajad). EV Haridusministeerium. Tartu.

Rootsi kriminaalpreventsiooni põhimõtted. Meie ühine vastutus. (1997). Väljaandja: Kriminaalpreventsiooni Nõukogu. Tallinn.

Saphiro, L. E. (2002). Kuidas kasvatada lapses emotsionaalset intelligentust. Riikoja, L., Tael, T. (tõlk). Tallinn: OÜ Väike Vanker.

Sotsiaalprogrammides või ravikuurides osalemise rakendamise kord. Riigi Teataja Lisa 1998, 250, 1037; 2002, 10, 102.

Strömpl, J. (1999). Alaealiste kriminaalset karjääri mõjutavad sotsiaalsed faktorid. Projekt-uurimuse aruanne. Tallinn: Riikliku Eksami- ja Kvalifikatsioonikeskuse trükikoda.

Talts, L. (2002). Lapsepõlve paradoksid tänapäeva Eestis. Teoses: Talts, L., Männamaa, I. (koost). Lapsepõlve paradoksid: reaalsus ja tulevikusuundumused. Konverentsi ettekanded. Tallinn: TPÜ Kirjastus.

Tikerpuu-Kattel, A. (2001). Eesti lastekaitsetöö sisu ja dünaamika 1997–2001. Publitseerimata magistritöö. Tallinna Pedagoogikaülikool. Tallinn.

Üldkasuliku töö täitmise kord. Riigi Teataja Lisa 1998, 250, 1037; 2002, 10, 102.

Üldkasulike tööde loetelu. Riigi Teataja I 1998, 75, 1237.

Ülevaade haridussüsteemi järelevalve tulemustest 2001/2002 õppeaastal. (2002). Haridusministeeriumi järelevalveosakond. Tartu.

LISAD

RAHVASTIK 01.01.2004 (AMVS § 2 alusel rakendatakse seadust 7–17 aasta vanustele lastele)

maakond / vanus	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	7 – 17
Hariju	4300	4382	4411	4668	5526	5910	6952	7436	7896	7838	7525	66844
sh. Tallinn	3035	3081	3143	3271	3800	4097	4872	5251	5719	5725	5466	47460
Hiiu	113	137	139	154	166	186	200	194	211	221	172	1893
Ida-Viru	1480	1430	1372	1455	1788	1983	2187	2601	2800	2964	2885	22945
Jõgeva	410	421	473	489	584	581	694	697	680	644	648	6321
Järva	407	398	420	476	581	593	627	741	719	665	654	6281
Lääne	328	281	365	365	397	418	482	505	481	476	470	4568
Lääne-Viru	690	738	787	890	935	984	1116	1147	1196	1173	1131	10787
Põlva	362	392	386	405	497	489	515	536	557	605	561	5305
Pärnu	868	836	962	1070	1288	1288	1469	1547	1525	1532	1490	13875
Rapla	413	449	439	522	600	603	665	704	684	615	636	6330
Saare	309	392	436	483	529	535	649	687	651	655	583	5909
Tartu	1525	1501	1565	1594	1963	1908	2221	2286	2226	2232	2059	21080
Valga	407	377	441	429	524	524	560	680	594	625	585	5746
Viljandi	631	632	638	747	743	868	907	1028	1007	1020	951	9172
Võru	422	447	448	514	583	585	659	679	691	646	636	6310
KOKKU	15700	15894	16425	17532	20504	21552	24775	26719	27637	27636	26452	240826

Alaealiste komisjoni 200... aasta tegevusaruanne

1. Maakonnas on veel kohaliku omavalitsuse alaealiste komisjoni (AMVS § 12 lg 2 ja 3).

Nende asukoht:

2. Maakonnas on alaealiste õiguserikkumise asju (arvestusega, et üks taotlus on ühe asja arutamise alus) arutatud kokku Kuude lõikes jaguneb see arv järgmiselt:

jaanuar juuli

veebruar august

märts september

aprill oktoober

mai november

juuni detsember

3. Alaealiste õigusrikkumise asjadest on:

3.1. Tüdrukute poolt toimepandud õigusrikkumiste arv

3.2. Poiste poolt toimepandud õigusrikkumiste arv

4. Pöördumiste aluseks on järgmised teod:

.....
(AMVS §1 lõikes 2 ja lõikes 3 toodud alustest märkige ära alus ning pöördumiste arv)

5. Taotluse esitajad on olnud järgmiste institutsioonide esindajad:

1) (institutsiooni esindaja ja pöördumiste arv) 5)

2) 6)

3) 7)

4) 8)

6. Mõjutusvahendeid (AMVS §3 lg 1) on määratud järgmiselt:

1) (mõjutusvahendi liik) - korda

2) - korda

3) - korda

4) - korda

5) - korda

6) - korda

7) - korda

8) - korda

9) - korda

7. Eri-õppekasvatusasutusse oleme suunanud (AMVS §6) alaealist.

8. Mõjutusvahendi kohaldamisel ei ole alaealine täitnud talle pandud kohustusi ja on tulnud korraldada kordusarutelu (AMVS §9 lg 2) juhul.

9. Sundtoomist (AMVS §18) on kohaldatud juhul.

10. Komisjon on pidanud määrama esindaja (AMVS §20 lg 5) juhul.

11. Komisjoni liikmetele on korraldatud koolitusi:

(kui palju ja millise sisuga)

12. Teile eraldatud kriminaalpreventiivsete programmide rahaga olete toetanud kohaliku omavalitsuse alaealiste komisjonide tööd järgnevalt:

..... komisjon kr

..... komisjon kr

13. Alaealiste komisjoni poolt finantseeritud projektid (esitage iga projekti kohta järgmised andmed):

Projekti nimetus:

1) sisu

2) sihtgrupi suurus

3) eraldatud summa

4) raha kasutamine

5) vastavus eesmärgile

14. Maakonna kriminaalpreventiivse tegevuse prioriteedid (AMVS §13 lg 2):

1)

2)

3)

.....

alaealiste komisjoni sekretär

Lugupeetud kolleeg!

Palun Teid osalema ülevabariigilises alaealiste komisjoni tööd puudutavas uurimuses “Eesti alaealiste komisjonide tegevuse analüüs ja perspektiivid”.

Uurimuse eesmärgiks on teha kokkuvõtte komisjonide nelja aasta tööst, tuues välja kitsaskohad ning nägemuse arenguperspektiividest.

Teie osalemine on väga vajalik, kuna tulenevalt piirkondlikust spetsiifilisusest annavad just Teie arvamused ja hinnangud oma piirkonnas tehtavale alaealiste komisjoni tööle objektiivsema pildi.

Teil on võimalik vastata küsimustikule e-maili või posti teel. Vastates e-mailitsi, kasutage valitud vastusevariandi eristamiseks /**BOLD**/ stiili. Paberkandjal vastates rõngastage valikvastustes Teile sobiv vastusevariant. Uurimus on anonüümne, st Teie poolt saadetud ankeedid nummerdatakse ning kasutades vajadusel Teie kommentaari, viitan ankeedi numbri kaudu.

Loodan väga, et leiate oma tihedas töögraafikus hetke küsimustikule vastamiseks ning saadate selle hiljemalt 1. veebruariks tagasi Helbe Jaanimägi nimele aadressil Kreutzwaldi 5, 44314 RAKVERE või e-postiga helbe.jaanimagi@1-virumv.ee

Olen väga tänulik iga kaastöö eest!

Helbe Jaanimägi

Lääne-Viru maakonna alaealiste komisjoni sekretär

Tallinna Pedagoogikaülikooli magistrant

Telefon 32 580 43

KÜSIMUSTIK

I ÜLDANDMED

1. Vanus a, sugu N M

2. Haridus:

1. <input type="checkbox"/> kesk	2. <input type="checkbox"/> kesk-eri	3. <input type="checkbox"/> rakenduslik kõrgem
4. <input type="checkbox"/> kõrgem	5. muu (mis?)	

3. Eriala(de) nimetus diplomi järgi:

4. Mis ajast (kuu, aasta) olete alaealiste komisjoni sekretär?

5. Palun nimetage ametid, kellena töötasite enne praegusele ametikohale asumist.
.....

II TÖÖ SISU

6. Peamised tööülesanded. Palun kirjutage ka need (kui on), mis ei tulene komisjoni sekretäri ametikohast:

7. Milliste ülesannete täitmine on Teie jaoks kõige raskem? Kirjutage palun need ülesanded eelmise küsimuse numbritega.

8. Millest on tingitud raskused?.....

9. Millised on teie alaealiste komisjoni reaalsed võimalused oma tegevuse kaudu lapsi (nende peresid) aidata?

10. Kas on oluline, et alaealiste komisjon on olemas ka kohalikus omavalitsuses?

1. <input type="checkbox"/> JAH	2. <input type="checkbox"/> EI	3. <input type="checkbox"/> EI OSKA ÖELDA
---------------------------------	--------------------------------	---

Palun põhjendage:

III MÕJUTUSVAHENDITE KOHALDAMINE

11. Kas praegu kohaldatavad üheksa mõjutusvahendit on piisavad?

1. <input type="checkbox"/> JAH	2. <input type="checkbox"/> EI	3. <input type="checkbox"/> EI OSKA ÖELDA
---------------------------------	--------------------------------	---

Palun põhjendage:

12. Milliseid mõjutusvahendeid veel võiks olla?

13. Millise mõjutusvahendi kohaldamine on kõige tulemuslikum? Palun nummerdage alates esimesest:

- hoiatus
- kasvatusraskustega õpilaste klassi suunamine
- pikapäevarühma suunamine
- vestlusele suunamine spetsialisti juurde
- lepitamine
- kohustus elada kodus või lastekodus
- üldkasulik töö
- käendus
- noorte- või sotsiaalprogrammides või ravikuurides osalemine
- kasvatuseritingimusi vajavate õpilaste kooli suunamine

14. Kes on üldkasuliku töö teostamise koostööpartnerid? Reastage teostuse arvu järgi alanevas järjekorras. Märkige iga koostööpartneri juurde, mis tööd lastele pakutakse

15. Kes on andnud nõusoleku olla käendajaks? Nimetage ametite või mõne muu omaduse järgi.

16. Mida eeldate/ ootate käendaja tegevusest?

17. Milliste õiguserikkumiste arutamisel kohaldate mõjutusvahendina lepitust?

18. Milliste õiguserikkumiste arutamisel kohaldate mõjutusvahendina spetsialisti juurde vestlusele suunamist?

19. Kas Teie maakonnas on piisavalt spetsialiste, kelle juurde suunata lapsi vestlusele?

1. <input type="checkbox"/> JAH	2. <input type="checkbox"/> EI	3. <input type="checkbox"/> EI OSKA ÖELDA
---------------------------------	--------------------------------	---

"Ei" vastuse korral kirjutage, millistest erialaspetsialistidest on Teie maakonnas puudus.

20. Hinnake palun järelevalvet mõjutusvahendi määramisest tulenevate kohustuste

täitmise üle skaalal 1–5. Palun põhjendage oma hinnangut.

<input type="checkbox"/> 1 (väga halb)	<input type="checkbox"/> 2	<input type="checkbox"/> 3	<input type="checkbox"/> 4	<input type="checkbox"/> 5 (väga hea)
--	----------------------------	----------------------------	----------------------------	---------------------------------------

.....

IV PROJEKTIDE TEGEVUS

21. Nimetage esiletõstmist väärivaid alaealistele suunatud kriminaalpreventiivseid projekte oma maakonnas. Palun põhjendage.
.....
22. Nimetage kriminaalpreventiivseid projekte, mis on ebaõnnestunud? Palun põhjendage ebaõnnestumise põhjust.

V VARIA

23. Komisjoni liikmed töötavad vabatahtlikkuse alusel ilma töötasuta. Kas peate vajalikuks liikmete tasustamist?

1. <input type="checkbox"/> JAH	2. <input type="checkbox"/> EI	3. <input type="checkbox"/> EI OSKA ÕELDA
---------------------------------	--------------------------------	---

Palun põhjendage

24. Hinnake tervikuna oma komisjoni tegevust skaalal 1–5. Palun põhjendage oma hinnangut.

<input type="checkbox"/> 1 (väga halb)	<input type="checkbox"/> 2	<input type="checkbox"/> 3	<input type="checkbox"/> 4	<input type="checkbox"/> 5 (väga hea)
--	----------------------------	----------------------------	----------------------------	---------------------------------------

25. Milliseid ettepanekuid on Teil alaealiste komisjoni töö paremaks muutmiseks ja seadusandluses muudatuste tegemiseks?
26. Millised ootused on komisjoni liikmetel komisjoni tegevusele?
27. Millised ootused on sotsiaaltöötajatel, lastekaitsetöötajatel ja õpetajatel komisjoni tegevusele?
28. Mida soovite veel lisada?
-

Täna Teid uurimuses osalemise eest.

Alaealiste komisjonide tööd reguleerivad õigusaktid

Alaealise mõjutusvahendite seadus (RT I 1998,17, 264; 2001, 50, 288; 2002, 53, 336; 2002, 63, 389; 2002, 61, 375; 2002, 56, 350; 2002, 90, 521; 2003, 26, 156; 2004, 30, 206; 2004, 46, 329);

Alaealiste komisjoni põhimäärus. Vabariigi Valitsuse määrus 22.09.1998 nr 207 (RT I 1998, 85, 1391);

Alaealiste komisjoni poolt määratud isiku juurde vestlusele suunamise kord. Haridusministri määrus 28.08.1998 nr 14 (RTL 1998, 277, 1157; 2001, 84, 1147; 2001, 109, 1510; 2003, 4, 39);

Alaealise kasvatus eritingimusi vajavate õpilaste kooli suunamise kord. Haridusministri määrus 28.08.1998 nr 14 (RTL 1998, 277, 1157; 2001, 84, 1147; 2001, 109, 1510; 2003, 4, 39);

Alaealise kohustuse elada vanema, kasuvanema või eestkostja juures või lastekodus rakendamise kord. Sotsiaalministri määrus 31.07.1998 nr 44 (RTL 1998, 250, 1037; 2002,10,102);

Käenduse kord. Sotsiaalministri määrus 31.07.1998 nr 44 (RTL 1998, 250, 1037; 2002,10,102);

Lepitamise kord. Sotsiaalministri määrus 31.07.1998 nr 44 (RTL 1998, 250, 1037; 2002,10,102);

Meditiiniliste vastunäidustuste loetelu, mille olemasolu korral alaealist ei suunata kasvatus eritingimusi vajavate õpilaste kooli. Sotsiaalministri määrus 04.01.2002 nr.7 (RTL 2002, 10, 102)

Noorteprogrammides osalemise kord. Haridusministri määrus 28.08.1998 nr 14 (RTL 1998, 277, 1157; 2001, 84, 1147; 2001, 109, 1510; 2003, 4, 39);

Põhiharidust omandavate kasvatusraskustega õpilaste klassi moodustamise tingimused ja kord. Haridus- ja teadusministri määrus 30.06.2004 nr 38 (RTL 2004, 91, 1425)

Sotsiaalprogrammides või ravikuurides osalemise rakendamise kord. Sotsiaalministri määrus 31.07.1998 nr 44 (RTL 1998, 250, 1037; 2002, 10, 102);

Üldkasuliku töö täitmise kord. Sotsiaalministri määrus 31.07.1998 nr 44 (RTL 1998, 250, 1037; 2002, 10, 102);

Üldkasulike tööde loetelu. Vabariigi Valitsuse määrus 18.08.1998 nr 181 (RT I 1998, 75, 1237).

Alaealiste komisjonid kohalike omavalitsuste juures 1999. aastal

Maakond	Kohalike omavalitsuste komisjonide arv	Kohalike omavalitsuste komisjonide asukoht
Tallinn	7	Haabersti, Kesklinn, Kristiine, Lasnamäe, Mustamäe, Nõmme, Põhja-Tallinn
Harju	2	Rae vald, Maardu linn
Hiiu	1	Kärdla linn
Ida-Viru	4	Narva linn, Sillamäe linn, Jõhvi linn, Kohtla-Järve linn
Jõgeva	0	
Järvamaa	0	
Lääne	1	Lihula
Lääne-Viru	0	
Põlva	0	
Pärnu	4	Pärnu linn, Are vald, Vändra, Kilingi-Nõmme linn + Saarde vald
Rapla	0	
Saare	0	
Tartu	0	
Valga	0	
Viljandi	0	
Võru	0	
KOKKU	19	

Alaealiste komisjonid kohalike omavalitsuste juures 2000. aastal

Maakond	Kohalike omavalitsuste komisjonide arv	Kohalike omavalitsuste komisjonide asukoht
Tallinn	8	Kesklinn, Haabersti, Põhja-Tallinn, Mustamäe, Pirita, Kristiine, Lasnamäe, Nõmme
Harju	3	Maardu linn, Rae vald, Raasiku vald
Hiiu	1	Kärdla linn
Ida-Viru	4	Narva linn, Sillamäe linn, Jõhvi linn, Kohtla-Järve linn
Jõgeva	1	Tabivere vald
Järva	0	
Lääne	0	
Lääne-Viru	0	
Põlva	0	
Pärnu	4	Kilingi-Nõmme linn ja Saarde vald, Are vald, Häädemeeste vald, Tõstamaa vald
Rapla	1	Järvakandi vald
Saare	0	
Tartu	0	
Valga	0	
Viljandi	2	Kõo vald, Tarvastu vald
Võru	0	
KOKKU	24	

Alaealiste komisjonid kohalike omavalitsuste juures 2001. aastal

Maakond	Kohalike omavalitsuste komisjonide arv	Kohalike omavalitsuste komisjonide asukoht
Tallinn	8	Kesklinn, Haabersti, Põhja-Tallinn, Mustamäe, Pirita, Kristiine, Lasnamäe, Nõmme
Harju	2	Maardu linn, Rae vald, Raasiku vald
Hiiu	1	Kärdla linn
Ida-Viru	4	Narva linn, Sillamäe linn, Jõhvi linn, Kohtla-Järve linn
Jõgeva	1	Tabivere vald
Järva	0	
Lääne	0	
Lääne-Viru	0	
Põlva	0	
Pärnu	7	Pärnu linn, Kilingi-Nõmme linn ja Saarde vald, Vändra alev, Kaisma ja Vändra vald, Are vald, Koonga vald, Tõstamaa vald, Häädemeeste vald
Rapla	1	Järvakandi vald
Saare	0	
Tartu	0	
Valga	0	
Viljandi	2	Kõo vald, Tarvastu vald
Võru	0	
KOKKU	26	

Alaealiste komisjonid kohalike omavalitsuste juures 2002. aastal

Maakond	Kohalike omavalitsuste komisjonide arv	Kohalike omavalitsuste komisjonide asukoht
Tallinn	8	Kesklinn, Haabersti, Põhja-Tallinn, Mustamäe, Pirita, Kristiine, Lasnamäe, Nõmme
Harju	4	Maardu linn, Rae vald, Viimsi vald, Kose vald
Hiiu	0	
Ida-Viru	5	Narva linn, Sillamäe linn, Jõhvi linn, Kohtla-Järve linn, Vaivara vald
Jõgeva	2	Tabivere vald, Palamuse vald
Järva	0	
Lääne	0	
Lääne-Viru	0	
Põlva	0	
Pärnu	8	Pärnu linn, Kilingi-Nõmme linn ja Saarde vald, Vändra alev, Kaisma ja Vändra vald, Are vald, Halinga vald, Koonga vald, Tõstamaa vald, Häädemeeste vald
Rapla	2	Järvakandi vald, Juuru vald
Saare	0	
Tartu	0	
Valga	0	
Viljandi	1	Tarvastu vald
Võru	0	
KOKKU	30	

Alaealiste komisjonid kohalike omavalitsuste juures 2003. aastal

Maakond	Kohalike omavalitsuste komisjonide arv	Kohalike omavalitsuste komisjonide asukoht
Tallinn	8	Kesklinn, Haabersti, Põhja-Tallinn, Mustamäe, Pirita, Kristiine, Lasnamäe, Nõmme
Harju	5	Maardu linn, Rae vald, Viimsi vald, Kose vald, Vasalemma vald
Hiiu	0	
Ida-Viru	6	Narva linn, Sillamäe linn, Jõhvi linn, Kohtla-Järve linn, Vaivara vald, Kiviõli linn
Jõgeva	2	Tabivere vald, Palamuse vald
Järva	1	Albu vald
Lääne	0	
Lääne-Viru	0	
Põlva	0	
Pärnu	9	Pärnu linn, Kilingi-Nõmme linn ja Saarde vald, Vändra ale., Kaisma vald ja Vändra vald, Are vald, Halinga vald, Koonga vald, Tõstamaa vald, Häädemeeste vald, Audru vald
Rapla	2	Järvakandi vald, Juuru vald
Saare	1	Kaarma vald
Tartu	1	Võnnu vald
Valga	0	
Viljandi	2	Tarvastu vald, Kõo vald
Võru	0	
KOKKU	37	

Alaealiste komisjonid kohalike omavalitsuste juures 2004. aastal

Maakond	Kohalike omavalitsuste komisjonide arv	Kohalike omavalitsuste komisjonide asukoht
Tallinn	8	Kesklinn, Haabersti, Põhja-Tallinn, Mustamäe, Pirita, Kristiine, Lasnamäe, Nõmme
Harju	5	Maardu linn, Rae vald, Viimsi vald, Kose vald, Vasalemma vald
Hiiu	0	
Ida-Viru	5	Narva linn, Sillamäe linn, Kohtla-Järve linn, Vaivara vald, Kiviõli linn
Jõgeva	1	Palamuse vald, Tabivere vald
Järva	2	Albu vald
Lääne	0	
Lääne-Viru	0	
Põlva	0	
Pärnu	8	Pärnu linn, Kilingi-Nõmme linn ja Saarde vald, Vändra alev, Kaisma vald ja Vändra vald, Are vald, Halinga vald, Koonga vald, Tõstamaa vald, Häädemeeste vald, Audru vald
Rapla	2	Kohila vald, Juuru vald
Saare	0	
Tartu	0	
Valga	0	
Viljandi	2	Kõo vald
Võru	0	
KOKKU	31	

Poiste ja tüdrukute osakaal alaealiste õigusrikkumiste asjade aruteludest 1999. aastal (kordades)

Maakond	Alaealiste õigusrikkumiste asjade arutelusid aastas kokku	Poiste poolt toimepandud õigusrikkumised	Tüdrukute poolt toimepandud õigusrikkumised
Tallinn	599	448	151
Harju	20	16	4
Hiiu	28	25	3
Ida-Viru	125	89	36
Jõgeva	15	15	0
Järva	16	13	3
Lääne	29	25	4
Lääne-Viru	58	54	4
Põlva	25	19	6
Pärnu	114	80	34
Rapla	31	24	7
Saare	18	10	8
Tartu	97	77	20
Valga	34	22	12
Viljandi	49	40	9
Võru	50	42	8
KOKKU	1308	998	309

Poiste ja tüdrukute osakaal alaealiste õigusrikkumiste asjade aruteludest 2000. aastal (kordades)

Maakond	Alaealiste õigusrikkumiste asjade arutelusid aastas kokku	Tüdrukute poolt toimepandud õigusrikkumised	Poiste poolt toimepandud õigusrikkumised
Tallinn	566	124	442
Harju	38	10	28
Hiiu	14	1	13
Ida-Viru	212	69	143
Jõgeva	21	3	18
Järva	20	3	17
Lääne	34	16	18
Lääne-Viru	86	14	72
Põlva	31	7	24
Pärnu	114	18	96
Rapla	36	12	24
Saare	36	2	34
Tartu	210	45	165
Valga	47	10	37
Viljandi	72	20	52
Võru	51	4	47
KOKKU	1588	358	1230

Poiste ja tüdrukute osakaal alaealiste õigusrikkumiste asjade aruteludest 2001. aastal (kordades)

Maakond	Alaealiste õigusrikkumiste asjade arutelusid aastas kokku	Tüdrukute poolt toimepandud õigusrikkumised	Poiste poolt toimepandud õigusrikkumised
Tallinn	542	88	351
Harju	44	16	28
Hiiu	24	1	23
Ida-Viru	283	48	235
Jõgeva	35	6	29
Järva	28	5	23
Lääne	47	7	40
Lääne-Viru	95	13	82
Põlva	33	11	22
Pärnu	167	29	138
Rapla	40	12	24
Saare	30	5	25
Tartu	222	57	165
Valga	76	19	57
Viljandi	79	19	60
Võru	40	32	8
KOKKU	1785	336	1302

Poiste ja tüdrukute osakaal alaealiste õigusrikkumiste asjade aruteludest 2002. aastal (kordades)

Maakond	Alaealiste õigusrikkumiste asjade arutelusid aastas kokku	Tüdrukute poolt toimepandud õigusrikkumised	Poiste poolt toimepandud õigusrikkumised
Tallinn	662	168	504
Harju	79	16	63
Hiiu	26	3	23
Ida-Viru	201	62	139
Jõgeva	54	5	49
Järva	26	5	21
Lääne	57	9	48
Lääne-Viru	166	29	137
Põlva	44	8	36
Pärnu	182	53	129
Rapla	47	11	30
Saare	16	7	9
Tartu	217	54	163
Valga	119	30	89
Viljandi	68	19	49
Võru	63	8	55
KOKKU	2027	487	1544

Poiste ja tüdrukute osakaal alaealiste õigusrikkumiste asjade aruteludest 2003. aastal (kordades)

Alaealiste komisjon	Alaealiste õigusrikkumiste asjade arutelusid aastas kokku	Tüdrukute poolt toimepandud õigusrikkumised	Poiste poolt toimepandud õigusrikkumised
Tallinn	1173	344	826
Harju	115	33	82
Hiiu	39	14	25
Ida-Viru	40	5	35
Jõgeva	38	2	36
Palamuse	6	0	6
Järva	65	8	57
Albu	1	1	0
Lääne	92	18	74
Lääne-Viru	189	34	155
Põlva	82	13	69
Pärnu	66	9	57
Rapla	71	10	61
Saare	27	13	14
Kaarma	12	2	10
Tartu	305	85	220
Võnnu	0	0	0
Valga	80	22	58
Viljandi	119	34	85
Võru	85	23	62

Kose	19	8	11
Rae	21	1	20
Vasalemma	3	0	3
Viimsi	20	9	11
Maardu	30	11	19
Kohtla-Järve	50	21	29
Jõhvi	31	5	26
Narva	169	26	143
Sillamäe	67	16	51
Vaivara	1	1	0
Kiviõli	5	2	3

Pärnu linn	108	24	84
Saarde	16	2	14
Audru	3	0	3
Are	4	1	3
Halinga	14	2	12
Häädemeeste	21	1	20
Koonga	4	1	3
Tõstamaa	7	1	6
Vändra	17	2	15
Kõo	1	1	0
Tarvastu	7	2	5
Juuru	0	0	0
Järvakandi	0	0	0
KOKKU	3223	808	2415

Poiste ja tüdrukute osakaal alaealiste õigusrikkumiste asjade aruteludest 2004. aastal (kordades)

Alaealiste komisjon	Alaealiste õigusrikkumiste asjade arutelusid aastas kokku	Tüdrukute poolt toimepandud õigusrikkumised	Poiste poolt toimepandud õigusrikkumised
Tallinn	1143	799	344
Harju	236	189	47
Hiiu	63	44	19
Ida-Viru	33*	29	4
Jõgeva	46	42	4
Järva	87	70	17
Lääne	100	84	16
Lääne-Viru	255	208	47
Põlva	81	65	16
Pärnu	430	327	103
Rapla	100	83	17
Saare	45	34	11
Tartu	465	310	155
Valga	117	89	28
Viljandi	277	210	67
Võru	110	94	16
Kose	31	18	13
Maardu	41	18	23
Rae vald	31	26	5
Viimsi	22	17	5
Vasalemma	12	5	7
Juuru	1	1	0
Kohila	15	14	1
Kohtla-Järve	63	44	19
Narva	176	134	42
Sillamäe	87	63	24
Kiviõli	272	22	5
KOKKU	4094	3039	1055

Alaealiste komisjonile taotluse esitanud institutsioonide esindajad 1999. aastal

Maaikond	Seaduslik esindaja	Politsei-ametnik	Kooli esindaja	Lastekaitse-ametnik	Sotsiaal-ametnik	Kohtunik	Prokurör	Keskonna-järelevvalve ametnik
Tallinn	24	85	413	10	37	20	0	0
Harju	0	2	0	13	0	5	0	0
Hiiu	0	12	14	0	0	2	0	0
Ida-Viru	6	56	43	7	13	125	0	0
Jõgeva	0	2	12	0	1	0	0	0
Järva	1	9	2	0	4	0	0	0
Lääne	0	25	0	0	0	4	0	0
Lääne-Viru	0	51	2	1	0	4	0	0
Põlva	0	4	18	1	2	0	0	0
Pärnu	13	55	35	8	1	0	0	0
Rapla	0	6	9	13	0	3	0	0
Saare	0	3	11	0	4	0	0	0
Tartu	3	53	22	12	3	4	0	0
Valga	1	8	21	0	4	0	0	0
Viljandi	2	10	18	0	13	5	0	0
Võru	3	37	9	0	1	0	0	0
KOKKU	53	418	629	65	83	47	0	0

Alaealiste komisjonile taotluse esitanud institutsioonide esindajad 2000. aastal

Maakond	Seaduslik esindaja	Politsei-ametnik	Kooli esindaja	Lastekaitse-ametnik	Sotsiaal-ametnik	Kohtunik	Prokurör	Keskkonna järelevalve ametnik
Tallinn	25	117	376	18	12	41	0	0
Harju	0	11	0	17	2	8	0	0
Hiiu	1	8	4	0	0	1	0	0
Ida-Viru	0	66	117	11	13	5	0	0
Jõgeva	0	3	10	0	6	2	0	0
Järva	3	10	7	0	0	0	0	0
Lääne	0	26	1	4	0	3	0	0
Lääne-Viru	0	73	3	3	0	7	0	0
Põlva	1	21	9	0	0	0	0	0
Pärnu	5	33	63	4	3	6	0	0
Rapla	5	11	10	3	5	2	0	0
Saare	0	23	9	0	0	1	0	0
Tartu	9	104	85	0	3	9	0	0
Valga	0	13	26	0	5	3	0	0
Viljandi	0	16	52	0	0	4	0	0
Võru	1	12	37	0	1	0	0	0
KOKKU	50	547	809	60	50	92	0	0

Alaealiste komisjonile taotluse esitanud institutsioonide esindajad 2001. aastal

Maakond	Seaduslik esindaja	Politsei-ametnik	Kooli esindaja	Lastekaitse-ametnik	Sotsiaal-ametnik	Kohtunik	Prokurör	Keskkonna järelev. a.
Tallinn	27	110	344	12	6	49	0	0
Harju	0	18	8	16	6	9	0	0
Hiiu	0	24	0	0	0	0	0	0
Ida-Viru	5	8	1	0	1	0	0	0
Jõgeva	0	22	9	0	3	1	0	0
Järva	0	10	18	0	0	0	0	0
Lääne	1	35	2	3	3	8	0	0
Lääne-Viru	0	79	12	0	1	3	0	0
Põlva	0	13	11	3	0	0	0	0
Pärnu	0	40	117	0	7	3	0	0
Rapla	3	10	14	5	9	0	0	0
Saare	0	17	9	0	1	3	0	0
Tartu	0	107	103	2	5	5	0	0
Valga	2	17	39	0	6	3	0	0
Viljandi	0	30	49	0	0	0	0	0
Võru	0	13	27	0	0	0	0	0
KOKKU	38	553	764	41	48	84	0	0

Alaealiste komisjonile taotluse esitanud institutsioonide esindajad 2002. aastal

Maakond	Seaduslik esindaja	Politsei-ametnik	Kooli esindaja	Lastekaitse-ametnik	Sotsiaal-ametnik	Kohtunik	Prokurör	Keskkonna järelev. a.
Tallinn	33	189	355	15	0	6	5	0
Harju	0	45	3	22	3	6	0	0
Hiiu	0	18	8	0	0	0	0	0
Ida-Viru	9	108	77	10	0	0	0	0
Jõgeva	0	33	16	0	5	0	0	0
Järva	0	15	10	0	1	0	0	0
Lääne	0	35	0	11	0	11	0	0
Lääne-Viru	0	116	41	0	2	7	0	0
Põlva	0	16	24	0	3	1	0	0
Pärnu	7	67	92	0	14	2	0	0
Rapla	0	6	24	9	2	2	3	0
Saare	0	4	11	0	0	1	0	0
Tartu	0	125	80	0	0	11	0	1
Valga	12	19	87	0	0	1	0	0
Viljandi	0	29	39	0	0	0	0	0
Võru	0	38	22	0	0	3	0	0
KOKKU	61	863	889	67	30	51	8	1

Alaealiste komisjonile taotluse esitanud institutsioonide esindajad 2003. aastal

Maaakond	Seaduslik esindaja	Politsei-ametnik	Kooli esindaja	Lastekäitse-ametnik	Sotsiaal-ametnik	Kohtunik	Prokurör	Keskkonna-järelevalve ametnik
Harju	0	66	2	27	2	1	17	0
Hiiu	0	28	9	0	0	1	0	1
Ida-Viru	3	22	10	0	1	0	4	0
Jõgeva	0	24	10	0	4	0	0	0
Järva	0	45	13	0	3	0	4	0
Lääne	0	70	1	8	0	0	12	1
Lääne-Viru	1	144	31	3	1	0	9	0
Põlva	2	55	17	0	1	0	7	0
Pärnu	0	49	1	0	13	0	3	0
Rapla	0	39	7	3	13	0	8	0
Saare	0	20	7	0	0	0	0	0
Tartu	2	169	102	0	4	3	25	0
Valga	3	26	45	0	4	2	0	0
Viljandi	1	54	16	21	1	1	25	0
Võru	1	67	11	0	1	0	5	0
Tallinn	49	622	360	8	48	6	22	0

Kose	0	5	13	0	0	0	0	0	0
Rae	0	11	9	0	0	0	0	0	0
Vasalemma	0	2	1	0	0	0	0	0	0
Vüüsi	0	9	0	4	7	0	0	0	0
Maardu	0	21	4	0	3	2	0	0	0
Kohtla-Järve	1	18	23	0	0	0	8	0	0
Jõhvi	0	5	25	0	0	0	1	0	0
Narva	0	132	25	0	6	5	1	0	0
Sillamäe	1	31	31	0	4	0	0	0	0
Vaivara	0	1	0	0	0	0	0	0	0
Kiviõli	0	3	2	0	0	0	0	0	0
Palamuse	0	0	6	0	0	0	0	0	0
Albu	0	0	1	0	0	0	0	0	0
Pärnu	4	77	18	2	0	0	7	0	0
Are	0	2	2	0	0	0	0	0	0
Kilingi-Nõmme	0	11	5	0	0	0	0	0	0
Häädemeeste	0	4	17	0	0	0	0	0	0
Tõstamaa	0	0	7	0	0	0	0	0	0
Koonga	0	0	4	0	0	0	0	0	0
Audru	0	0	1	0	0	0	2	0	0
Vändra-Kaisma	0	5	7	0	1	4	0	0	0
Halinga	0	1	12	0	1	0	0	0	0
Juuru	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Järvakandi	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kaarma	0	0	8	0	4	0	0	0	0
Kõo	0	0	1	0	0	0	0	0	0
Tarvastu	0	0	5	0	0	0	2	0	0
KOKKU	68	1838	869	76	122	25	166	2	

Alaealiste komisjonile taotluse esitanud institutsioonide esindajad 2004. aastal (kordades)

Maakond	Seaduslik esindaja	Politsei-ametnik	Kooli esindaja	Lastekaitse-ametnik	Sotsiaal-ametnik	Kohtunik	Keskonna-järelevalve ametnik	Prokurör
Härju	0	148	25	24	0	0	0	39
Hiiu	0	46	3	0	0	1	0	14
Ida-Viru	1	21	3	0	2	0	0	6
Jõgeva	0	17	11	0	2	7	0	9
Järva	0	44	12	0	2	0	0	29
Lääne	0	61	0	9	0	0	0	30
Lääne-Viru	0	172	27	0	2	0	0	54
Põlva	0	55	12	0	0	0	0	14
Pärnu	1	256	81	0	9	2	0	82
Rapla	0	37	24	6	1	0	0	32
Saare	0	34	6	0	0	0	0	5
Tartu	0	166	109	0	35	0	0	40
Valga	0	36	70	0	0	11	0	0
Viljandi	6	184	21	20	1	1	0	28
Võru	0	59	23	0	0	0	0	28

Lasnamäe	2	208	90	0	7	0	0	18
Haabersti	3	43	26	0	0	5	0	0
Kristiine	1	38	33	0	1	0	0	5
Nõmme	1	43	22	0	3	0	0	2
Kesklinn	0	69	36	6	2	6	0	0
Põhja-Tallinn	28	121	93	6	6	0	0	32 (40*)
Pirita	0	0	0	0	0	0	0	0
Mustamäe	8	64	60	1	0	0	0	6
Tallinn kokku	43	586	360	13	19	11	0	103
Võimsi vald	0	10	0	0	12	0	0	0
Rae vald	1	18	9	0	0	0	0	3
Maardu	0	30	11	0	0	0	0	0
Vasalemma	2	5	15	1	0	0	0	0
Kose	0	14	15	0	0	0	0	2
Kohila	0	0	18	0	0	0	0	0
Juuru	0	0	1	0	0	0	0	0
Kohtla-Järve	1	31	15	0	2	0	0	16
Narva	0	122	28	3	0	0	0	23
Sillamäe	2	46	35	0	0	1	0	3
Kiviõli	0	16	10	0	0	0	0	1
Vaivara vald	0	3	0	0	0	0	0	0
KOKKU	57	2217	944	76	81	33	0	561

*arutelu algatanud alaealiste komisjon

1999. aasta alaealiste komisjoni töö erinevate aspektide kokkuvõte

Maakond	Alaealiste õigusrikumiste asjade arutelusid aastas kokku	Kordusarutelude arv (kordades)	Sundtoomise kohaldamine (kordades)	Komisjoni poolt alaealisele esindaja määramine (kordades)	Projektide arv	Projekte toetatud summas (kr)
Tallinn	599	167	28	0	7	86733
Harju	20	7	5	0	15	151465
Hiiu	28	0	1	0	8	95176
Ida-Viru	125	23	11	0	10	252400
Jõgeva	15	0	0	0	5	71400
Järva	16	3	1	0	13	71400
Lääne	29	0	0	0	10	98484
Lääne-Viru	58	1	6	9	12	81400
Põlva	25	4	3	1	10	135881
Pärnu	114	15	11	1	12	188000
Rapla	31	2	0	0	13	137000
Saare	18	6	1	0	14	133170
Tartu	97	14	8	0	9	149398
Valga	34	41	2	0	11	138328
Viljandi	49	7	5	6	9	131365
Võru	50	3	3	0	5	86370
KOKKU	1308	293	85	17	163	2007970

2000. aasta alaealiste komisjoni töö erinevate aspektide kokkuvõte

Maakond	Alaealiste õigusrikumiste asjade arutelusid aastas kokku	Kordusarutelude arv	Sundtoomise kohaldamine	Komisjoni poolt alaealisele esindaja määramine	Projektide arv	Projekte toetatud summas
Tallinn	566	220	55	5		
Harju	38	10	5	1	20	188800
Hiiu	14	2	0	0	10	101092
Ida-Viru	212	58	19	0	9	193680
Jõgeva	21	4	2	3	13	72500
Järva	20	6	3	3	21	124900
Lääne	34	1	1	3	13	130390
Lääne-Viru	86	4	18	7	22	102600
Põlva	31	2	3	3	14	112964
Pärnu	114	30	5	1	17	169019
Rapla	36	20	0	1	22	135826
Saare	36	3	2	0	17	113520
Tartu	210	52	15	4	8	139109
Valga	47	31	2	2	11	70292
Viljandi	72	6	1	5	13	110200
Võru	51	18	6	7	6	122785
KOKKU	1588	467	137	45	216	1887677

2001. aasta alaealiste komisjoni töö erinevate aspektide kokkuvõte

Maakond	Alaealiste õigusrikumiste asjade arutelusid aastas kokku	Kordusarutelude arv	Sundtoomise kohaldamine	Komisjoni poolt alaealisele esindaja määramine	Projektide arv	Projekte toetatud summas
Tallinn	542	172	36	4		
Harju	44	15	8	3	20	298200
Hiiu	24	0	1	0	8	87800
Ida-Viru	283	2	0	0	7	125000
Jõgeva	35	4	0	0	22	108000
Järva	28	6	0	0	15	109900
Lääne	47	3	2	0	15	94000
Lääne-Viru	95	0	3	6	16	133000
Põlva	33	3	3	1	9	79412
Pärnu	167	28	13	2	23	202276
Rapla	40	27	2	1	11	110000
Saare	30	6	0	0	22	90056
Tartu	222	59	15	10	8	133000
Valga	76	0	2	0	6	98000
Viljandi	79	10	2	6	12	102000
Võru	40	4	4	0	5	93271
KOKKU	1785	337	91	33	199	1863915

2002. aasta alaealiste komisjoni töö erinevate aspektide kokkuvõte

Maakond	Alaealiste õigusrikumiste asjade arutelusid aastas kokku	Kordusarutelude arv	Sundtoomise kohaldamine	Komisjoni poolt alaealisele esindaja määramine	Projektide arv	Projekte toetatud summas
Tallinn	662	164	*	*	39	148354
Harju	79	20	3	1	17	313300
Hiiu	26	8	0	0	13	120024
Ida-Viru	201	15	34	3	18	222740
Jõgeva	54	2	2	0	38	137829
Järva	26	16	3	0	15	130000
Lääne	57	3	2	2	15	101617
Lääne-Viru	166	0	13	0	18	120542
Põlva	44	6	5	1	17	124335
Pärnu	182	49	3	1	19	155792
Rapla	47	13	0	2	18	140000
Saare	16	5	0	0	17	103100
Tartu	217	24	8	17	10	124427
Valga	119	10	12	5	9	112500
Viljandi	68	7	3	0	16	115000
Võru	63	9	2	8	14	142404
KOKKU	2027	351	90	40	293	2311964

2003. aasta alaealiste komisjoni töö erinevate aspektide kokkuvõte

Alaealiste komisjon	Alaealiste õigusrikkumiste asjade arutelusid aastas	Kordusarutelu arv	Sundtoomise kohaldamine	Komisjoni poolt alaealisele esindaja määramine	Projektide arv	Projekte toetatud summas
Tallinn	1173	194	57	5		
Harju	115	25	11	1	13	133 140
Hiiu	39	3	1	2	10	89 976
Ida-Viru	40	2	6	0	27	233 837
Jõgeva	38	2	2	2	28	128 999
Järva	65	18	4	4	21	130 000
Lääne	92	1	0	7	12	105 943
Lääne-Viru	189	0	4	3	13	116 920
Põlva	82	11	5	8	11	118 469
Pärnu	66	8	0	0	17	184 195
Rapla	71	9	0	0	16	120 000
Saare	27	9	0	0	17	120 000
Tartu	305	32	5	22	10	145 200
Valga	80	10	11	5	10	133 000
Viljandi	119	5	2	7	24	110 500
Võru	85	5	2	0	16	108 940
Kose	19	4	0	0		
Rae	21	0	1	0		
Vasalemma	3	0	0	0		
Viimsi	20	2	0	0		
Maardu	30	0	0	0		
Kohtla-Järve	50	2	18	0		
Jõhvi	31	10	0	0		
Narva	169	70	21	10		
Sillamäe	67	8	9	2		
Vaivara	1	0	0	0		
Kiviõli	5	2	0	0		
Palamuse	6	0	0	0		
Albu	1	0	0	0		

Pärnu	108	7	1	0		
Are	4	1	0	0		
Kilingi-Nõmme	16	0	1	0		
Häädemeeste	21	1	0	0		
Tõstamaa	7	0	0	0		
Koonga	4	0	0	0		
Audru	3	0	0	0		
Vändra/Kaisma	17	4	0	0		
Halinga	14	1	0	5		
Juuru	0	0	0	0		
Järvakandi	0	0	0	0		
Kaarma	12	3	0	0		
Kõo	1	0	0	0		
Tarvastu	7	0	0	0		
KOKKU	3223	449	161	83	245	1 979 119

2004. aasta alaealiste komisjoni töö erinevate aspektide kokkuvõte

Komisjon	Alaealiste õigusrik- kumiste asjade arute- lusid aastas	Kordusarute- lude arv	Sundtoomise kohaldamine	Komisjoni poolt alaealisele esindaja määramine	Projektide arv	Projekte toe- tatud summas
Hariju	236	33	7	3	9	150000
Hiiu	63	1	2	8	4	58222
Ida-Viru	33	2	2	1	21	206778
Jõgeva	46	6	1	1	18	107152
Järva	87	20	4	1	18	93871
Lääne	100	2	2	11	10	75776
Lääne-Viru	255	2	3	0	12	108280
Põlva	81	2	1	2	7	80000
Pärnu	430	37	9	11	7	145197
Rapla	100	5	0	0	10	96710
Saare	47	3	1	2	10	88000
Tartu	465	37	9	18	8	127920
Valga	117	3	3	4	7	79800
Viljandi	277	16	7	15	14	76100
Võru	110	4	9	0	7	90000

Kristine	77	0	2	1	53	120025
Nõmme	72	0	3	0	6	33665
Kesklinn	148	11	15	0	4	22023
Põhja-Tallinn	315	41	18	15	3	14967
Pirita	30	0	0	0	3	15960
Mustamäe	139	10	1	0	2	33400
Lasnamäe	325	119	21	3		
Haabersti	77	4	0	1		
Viimsi	22	0	0	0		
Rae	31	0	0	1		
Maardu	41	3	0	0		
Vasalemma	15	6	1	0		
Kose	31	0	0	0		
Kohila	18	0	0	0		
Juuru	1	0	0	0		
Kohtla-Järve	63	0	4	0		
Narva	176	13	39	6		
Sillamäe	87	16	1	1		
Kiviõli	27	2	3	0		
Väivara	3	0	0	0		
KOKKU	4145	398	168	105	233	1823846

Alaealistele kohaldatud mõjutusvahendid 1999. aastal

Maaikond	Mõjutusvahendeid määratud kokku	Hoiatus	Koolikorralduslikud mõjutusvahendid	Vestlusele suunamine	Lepitamine	Kohustus elada koos vanemaga	Üldkasulik töö	Käendus	Noorte- või sopts. progr. osalemine	Puiatu EK, Tapa, Kaagvere EK suunamine
Tallinn	792	232	319	111	0	24	31	0	41	34
Harju	47	16	0	20	0	6	0	0	3	2
Hiiu	44	23	0	14	0	0	6	0	1	0
Ida-Viru	133	68	4	33	0	4	0	0	0	24
Jõgeva	21	9	6	4	0	0	1	0	0	1
Järva	19	7	1	5	0	2	0	0	0	4
Lääne	29	13	0	1	5	1	8	1	0	0
Lääne-Viru	68	35	0	18	0	4	4	0	3	4
Põlva	47	18	6	8	3	3	0	0	8	1
Pärnu	185	77	47	21	0	14	5	2	6	13
Rapla	34	10	1	12	2	1	2	0	0	6
Saare	32	7	9	2	0	3	0	0	5	6
Tartu	183	65	2	50	0	8	30	2	18	8
Valga	100	60	5	20	0	7	1	1	4	2
Viljandi	50	19	0	9	0	3	7	0	1	11
Võru	63	50	0	6	5	0	0	0	0	2
KOKKU	1847	709	400	334	15	80	95	6	90	118

Alaealistele kohaldatud mõjutusvahendid 2000. aastal

Maaikond	Mõjutusvahendeid määratud kokku	Hoiatus	Koolikorralduslikud mõjutusvahendid	Vestlusele suunamine	Lepitamine	Kohustus elada koos vanemaga	Üldkasulik töö	Käendus	Noorte- või sopts. progr. osalemine	Puiatu EK, Tapa, Kaagvere EK suunamine
Tallinn	575	175	162	129	0	19	33	0	57	63
Harju	44	11	0	16	0	0	7	0	4	6
Hiiu	19	13	3	2	0	0	1	0	0	0
Ida-Viru	183	81	20	41	0	3	0	0	4	34
Jõgeva	11	4	3	2	0	1	0	0	0	1
Järva	35	16	5	6	4	1	1	1	0	1
Lääne	50	20	1	12	0	3	8	1	3	2
Lääne-Viru	107	50	0	11	0	2	36	0	0	8
Põlva	50	23	5	11	0	3	0	0	7	1
Pärnu	127	55	31	13	3	4	9	1	0	11
Rapla	35	0	7	2	3	3	7	3	1	9
Saare	41	15	4	5	0	0	13	0	1	3
Tartu	258	93	29	63	5	3	21	2	31	11
Valga	85	43	9	11	0	6	6	0	6	4
Viljandi	62	19	13	8	1	1	10	0	0	10
Võru	101	51	38	8	0	1	0	0	0	3
KOKKU	1846	669	330	340	16	50	152	8	114	167

Alaealistele kohaldatud mõjutusvahendid 2001. aastal

Maaikond	Mõjutus- vahendeid määratud kokku	Hoiatus	Kooli- kor- ralduslikud Mõjutus- vahendid	Vestlusele suunami- ne	Lepitamine	Kohustus elada koos va- nemaga	Üldkasulik töö	Käendus	Noorte- või sots. prog. osalemi- ne	Puiatu EK, Tapa, Kaagvere EK suunamine
Tallinn	692	252	191	81	2	19	39	3	54	51
Harju	69	28	4	22	0	1	8	0	2	4
Hiiu	34	19	0	3	5	0	5	1	1	0
Ida-Viru	239	72	49	47	0	18	14	2	2	35
Jõgeva	60	20	11	12	2	2	6	0	4	3
Järva	27	8	10	3	0	1	0	0	0	5
Lääne	57	20	0	17	3	0	10	1	3	3
Lääne- Viru	111	43	10	15	0	2	34	0	1	6
Põlva	48	20	6	5	1	0	9	0	6	1
Pärnu	215	74	109	9	0	6	6	1	4	6
Rapla	46	3	8	11	5	1	3	1	0	14
Saare	36	18	3	8	0	0	4	2	0	1
Tartu	273	82	33	55	2	4	29	8	42	18
Valga	78	49	8	5	0	6	5	0	2	3
Viljandi	91	29	11	17	0	2	22	0	0	10
Võru	39	21	4	8	0	0	4	0	0	2
KOKKU	2115	758	457	318	20	62	198	19	121	162

Alaealistele kohaldatud mõjutusvahendid 2002. aastal

Maaikond	Mõjutus- vahendeid määratud kokku	Hoiatus	Kooli- kor- ralduslikud Mõjutus- va- hendid	Vestlusele suunamine	Lepitamine	Kohustus elada koos va- nemaga	Üldkasulik töö	Käen- dus	Noorte- või sots. prog. osalemi- ne	Puiatu EK, Tapa, Kaagvere EK suunamine
Tallinn	886	422	104	96	0	10	67	22	83	82
Harju	138	64	0	37	1	9	20	0	2	5
Hiiu	20	16	0	1	0	0	1	0	2	0
Ida-Viru	147	74	8	32	0	3	2	0	9	15
Jõgeva	119	46	18	24	3	6	12	0	8	2
Järva	46	22	2	10	0	8	0	0	0	4
Lääne	58	25	1	5	1	0	22	1	3	0
Lääne- Viru	176	46	24	47	0	2	44	2	1	10
Põlva	55	21	8	12	0	3	10	0	1	0
Pärnu	256	89	96	33	0	12	9	0	9	8
Rapla	57	13	12	16	0	0	7	2	0	7
Saare	26	12	0	10	0	0	4	0	0	0
Tartu	276	99	2	64	1	11	59	2	23	15
Valga	128	44	42	16	0	7	8	0	2	9
Viljandi	89	23	19	9	0	2	25	0	0	11
Võru	74	37	5	15	3	4	9	0	0	1
KOKKU	2583	1053	341	427	9	77	299	29	143	173

Alaealistele kohaldatud mõjutusvahendid 2003. aastal

Alaealiste komisjon	Mõjutusvahendeid määratud kokku	Hoiatus	Koolikõrralduslikud mõjutusvahendid	Vestlusele suunamine	Lepitamine	Kohustus elada vabemaga	Üldkasulik töö	Käendus	Noorte- või sotsprog. osalemine	Puutatu EK, Tapa, Kaagvere EK suunamine
Harju	162	92	0	30	0	12	19	0	2	7
Hiiu	41	15	0	7	0	1	9	4	4	1
Ida-Viru	42	22	2	6	0	3	5	1	0	3
Jõgeva	95	36	11	21	1	6	15	1	3	1
Järva	116	57	2	9	0	4	40	0	0	4
Lääne	94	53	1	21	2	0	15	1	1	0
Lääne-Viru	208	105	14	23	2	0	54	0	2	8
Põlva	104	53	5	13	0	2	24	0	3	4
Pärnu	78	58	8	5	0	0	6	0	0	1
Rapla	117	51	13	25	0	2	20	2	1	3
Saare	37	14	3	8	0	1	10	0	0	1
Tartu	312	110	4	71	3	4	70	7	23	20
Valga	103	43	15	20	2	7	8	0	0	8
Viljandi	107	35	13	8	0	2	39	0	0	10
Võru	94	39	5	5	7	1	35	0	1	1
Põhja-Tallinn	500	153	43	43	0	8	84	51	102	16
Lasnamäe	366	172	125	29	0	0	20	0	5	15
Mustamägi	179	71	32	15	0	1	22	0	27	11
Kesklinna	171	86	13	32	0	2	3	0	30	5
Haabersti	76	34	0	25	0	3	14	0	0	0
Kristine	119	72	12	18	0	2	11	0	2	2
Nõmme	117	44	20	31	0	3	3	0	6	10
Pirita	32	23	2	4	0	0	1	0	1	1

Kose	20	10	0	6	0	1	3	0	0	0
Rae	20	12	2	3	0	0	3	0	0	0
Vasalemma	4	1	0	3	0	0	0	0	0	0
Viimsi	20	10	0	7	0	0	1	0	2	0
Maardu	24	15	0	2	0	0	2	0	1	4
Kohtla-Järve	23	19	0	2	0	0	0	0	0	2
Jõhvi	48	21	17	5	0	3	0	0	0	2
Narva	240	66	108	39	0	4	0	0	17	6
Sillamäe	68	28	29	3	0	0	0	7	0	1
Värvara	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kiviõli	4	4	0	0	0	0	0	0	0	0
Palamuse	10	3	0	6	0	0	1	0	0	0
Albu	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0
Pärnu	110	75	11	13	0	1	5	1	1	3
Are	7	4	1	2	0	0	0	0	0	0
Kilingi-Nõmme	15	6	0	2	0	0	6	0	0	1
Häädemeeste	2	2	0	0	0	0	0	0	0	0
Tõstamaa	7	5	0	2	0	0	0	0	0	0
Koonga	4	3	0	1	0	0	0	0	0	0
Audru	4	3	0	1	0	0	0	0	0	0
Vändra-Kaisma	17	8	3	3	0	0	2	1	0	0
Halinga	14	4	0	9	0	1	0	0	0	0
Kaarma	12	2	1	7	2	0	0	0	0	0
Kõo	2	1	0	1	0	0	0	0	0	0
Tarvastu	9	5	0	3	1	0	0	0	0	0
KOKKU	3955	1745	515	590	20	74	550	76	234	151

Alaealistele kohaldatud mõjutusvahendid 2004. aastal

Alaealiste komisjon	Mõjutusvahendeid määratud kokku	Hoiatus	Koolikorralduslikud mõjutusvahendid	Kohustus elada vanemaga	Üldkasulik töö	Kiendus	Lepitamine	Vestlusele suunamine	Noortevõi sotsiaalprogr. osalemine	Puhtu EK, Tapa, Kaagvere EK suunamine
Harju	368	214	6	0	52	22	1	53	10	10
Hiiu	71	34	0	0	22	4	1	7	1	2
Ida-Viru	28	11	0	0	8	0	0	5	0	4
Jõgeva	129	46	19	2	18	0	0	23	21	0
Järva	118	84	0	2	20	0	1	8	0	3
Lääne	102	39	2	1	41	1	0	14	4	0
Lääne-Viru	259	136	12	0	67	0	0	33	1	10
Põlva	100	51	6	1	30	1	1	9	1	0
Pärnu	453	199	89	4	93	2	4	39	17	6
Rapla	147	61	24	2	22	0	5	28	3	2
Saare	45	9	1	0	29	0	0	4	1	1
Tartu	428	151	12	13	75	3	4	103	51	16
Valga	124	59	14	2	21	1	0	22	3	2

Viljandi	257	134	26	4	60	0	0	26	0	7
Võru	117	52	5	0	14	0	4	23	18	1
Lasnamäe	366	169	152	0	5	0	0	22	8	10
Haabersti	91	63	0	0	0	0	0	21	4	3
Kristiine	126	58	10	0	17	7	0	19	8	7
Nõmme	110	52	15	1	14	0	0	22	4	2
Kesklinn	163	84	12	2	0	0	0	33	32	0
Põhja-Tallinn	706	280	40	10	149	76	0	90	61	0
Pirita	33	20	2	0	6	0	0	2	2	1
Mustamäe	202	68	44	1	16	0	0	33	32	8
Vüriksi	57	22	6	0	3	0	0	16	10	0
Rae	37	17	4	0	5	0	0	4	7	0
Maardu	41	28	0	0	2	0	0	4	1	6
Vasalemma	16	15	0	0	0	0	0	1	0	0
Kose	36	23	0	2	5	0	0	4	0	2
Kohila	28	18	0	0	0	0	3	7	0	0
Juuru	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0
Kohtla-Järve	52	46	3	1	0	0	0	0	0	2
Narva	163	89	8	0	7	0	0	34	9	16
Sillamäe	87	44	29	0	0	0	0	11	0	3
Kiviõli	29	27	2	0	0	0	0	0	0	0
Väivara	4	2	0	0	1	0	0	1	0	0
KOKKU	5093	2405	544	48	802	117	23	721	309	124

Tallinna linnaosade alaealiste komisjonides arutatud alaealiste õiguserikkumised aastatel 2001–2004.

Linnaosa / arutelude aasta	2001	2002	2003	2004	Tüdrukute poolt toimendatud õigusrikkumised 2004. aastal	Poiste poolt toimendatud õigusrikkumised 2004. aastal
Haabersti	23	25	67	77	27	50
Kesklinn	54	87	139	119	32	76
Kristiine	44	40	78	77	20	57
Lasnamäe	189	239	347	325	103	222
Mustamäe	58	55	130	139	39	100
Nõmme	27	37	87	72	21	51
Pirita	18	12	35	30	8	22
Põhja-Tallinn	129	167	290	315	94	221
KOKKU	542	662	1173	1143	344	799

2004. aastal alaealiste komisjonides algatatud arutelude alus vastavalt AMVS § 1-le

Alaealiste komisjon	§1 (2) 1)	2)	3)	4)	§1 (3) 1)	2)
Harju	6	124	32	24	50	0
Hiiu	5	7	13	36	2	0
Ida-Viru	7	11	6	0	7	2
Jõgeva	21	9	0	0	16	11
Järva	12	25	29	4	14	3
Lääne	25	23	30	2	9	10
Lääne-Viru	49	109	54	14	29	0
Põlva	5	35	14	4	13	10
Pärnu	96	140	82	43	86	0
Rapla	21	39	0	0	43	10
Saare	16	8	5	0	6	10
Tartu	81	166	46	28	144	0
Valga	12	33	0	0	56	4
Viljandi	61	147	0	0	47	0
Võru	28	59	0	0	23	0
Lasnamäe	153	62	0	0	90	19
Haabersti	0	23	5	20	26	3
Kristiine	1	35	4	2	32	1
Nõmme	3	39	2	1	22	5
Kesklinn	10	54	0	0	38	17
Põhja-Tallinn	92	53	0	0	103	32
Pirita	0	17	0	4	8	1
Mustamäe	48	23	0	0	61	7
Viimsi	0	0	7	3	11	1
Rae	4	20	2	0	3	2
Maardu	4	18	9	0	9	1
Vasalemma	0	0	5	0	21	5
Kose	0	11	3	3	14	0
Juuru	0	0	0	0	1	0
Kohila	0	0	0	0	18	0
Kiviõli	0	15	1	1	10	0
Vaivara	0	0	0	0	3	0
Sillamäe	12	35	4	0	36	0
Narva	70	57	16	0	33	0
Kohtla-Järve	6	21	16	3	16	1
KOKKU	848	1418	385	192	1100	155

Maakondade kriminaalpreventiivse tegevuse prioriteedid aastaks 2003 maakondlike arengukavade alusel:

Alaealiste komisjonide 2002. aasta tegevusaruannete põhjal koondanud Helbe Jaanimägi

2007. aastani kehtivad "Alaealiste komisjonide arengukavad" on leitavad aadressil <http://www.entk.ee/?i=23>

1. Harjumaa

- Koostöö arendamine politsei, lastekaitse spetsialistide, kriminaalhooldustöötajate ja koolide vahel.
- Noortekeskuste loomise toetamine kohtadel.
- Koostöös maakonna uimastiennetusnõukoguga võrgustiku koolituse korraldamine kohaliku omavalitsuse noortega töötavatele spetsialistidele.
- Lastekaitsealase töö võrgustiku laiendamine.
- Vaba aja veetmise võimaluste, sh sportimise võimaluste laiendamine
- Kuritegusid toimepannud isikute resotsialiseerimisvõimaluste loomine.
- Koostöö maakonna uimastipreventsiooni nõukoguga ja tervisedendajaga.

2. Hiiumaa

- Noortekeskuste avamine.
- Koolitused noortele, lastevanematele ja klassijuhatajatele.
- Suvised töö- ja puhkelaagrid.

3. Ida-Virumaa

- Pere ja perekultuuri väärtustamine, perekasvatuse tõhustamine, perevõrgustike kujundamine.
- Hoiakute kujundamine meedia kaudu (kohustuste ja õiguste valgustamine).
- Võimaluste laiendamine vaba aja tegevusteks, kaasates lasteasutusi, erinevaid kesku- si, tööandjaid.
- Nõustamisteenuste arendamine ja laiendamine koolides, nõustajatele koolituse ja supervisiooni tagamine.
- Narkomaania ennetustöö.

4. Jõgevamaa

- Noorte arengule kaasaaitamine koolituste, nõustamise ning vaba aja kasuliku ja ter- visliku sisustamise kaudu.
- Järelevalve alaealiste komisjoni otsuste täitmise üle.
- Koostöö Ida-Virumaa alaealiste komisjoniga koolituste ja kogemuste vahetamise

osas.

- Maakonna ja omavalitsuste alaealiste komisjonide liikmete koolitamine ja omavalit- suste komisjonide nõustamine ning järelevalve.
- Koostöö parandamine Jõgeva Maakohtuga.
- Ülevaatlik ning 2002. aastat kokkuvõttev projektitöö konverents kõigile asjast huvitatutele.
- Komisjoni väljasõiduistungite laialdasem kasutamine.
- Komisjoni tööstiili, ülesannete ja pädevuse tutvustamine koolidele ja omavalitsus- tele.
- Kasvatusraskustega õpilastele kohaldatavate koolikorralduslike mõjutusvahendite toetamine.
- CAP-koolituse toetamine.
- Komisjoni istungite ettevalmistamis- ning läbiviimispraktika täiustamine.
- Arengukava täiendamine.

5. Järvamaa

- Programmide jätkamine, mis on suunatud noorte õigusrikkujatega tegelemisele, sh laste ja noorte üldkasulik töö: suvised töölaagrid, noorteühenduste ja õppeasutuste programmid, kuhu on kaasatud noored õigusrikkujad.
- Koolikiusamise ja vägivalda vähendamise eesmärgil regulaarne koolitus üld- hariduskoolide õpilastele ja õpetajatele (tugiõpilasliikumise T. O. R. E. raames).
- Noorte nõustamise ja teavitamise keskuse regulaarne ja süstematiseeritud tegevus.
- Koolituse läbiviimine projektijuhtidele, alaealiste komisjoni liikmetele jt võrgustiku liikmetele.

6. Läänemaa

- Alaealistega tehtava kriminaalpreventiivse töö taseme tõstmine.
- Toimiva koostöövõrgustiku loomine, inimressursi koolitamine, kriminaalpreventiiv- sest tegevuse toetamine ääremaadel.
- Andmepanga koostamine Läänemaal alaealistega tehtavatest kriminaalpreventiivse- te tegevustest, selle täiendamine.
- Koolide toetamine, kus väljaspool õppetööd tegeletakse kasvatusraskustega õpilas- tega.
- Koolikohustuse mittetäitjate kooli tagasitoomisele suunatud tegevuste toetamine.
- Avatud noortekeskuste tegevuse toetamine, sh tegevuse, mida pakutakse alaealiste komisjoni sihtgrupi moodustavatele lastele.
- Narkomaania ja alkoholismivastase ennetustöö toetamine.
- Suvise tegevuse pakkumine, sh alaealiste komisjoni sattunud alaealistele.

- Peamiselt riskigrupi laste koolijärgse aja sisustamine.
- Uimastiennetuselase töö toetamine.
- Koolituste korraldamine või koolitusvõimaluste leidmine alaealiste kriminaalpreventsiooniga tegelevatele inimestele (lepitajatele, alaealiste komisjoni liikmetele, sotsiaaltöötajatele, pedagoogidele ning lastevanematele).
- Tugiõpilaste koolitused.

7. Lääne-Virumaa

- Laste suvise tegevuse koordineerimine – jätkub lastele töötamise võimaluste otsimine.
- Eelistada pikaajalisi ja jätkusuutlikke projekte, kus on esikohal töökasvatus, õiguskasvatus, sotsiaalse toimetuleku õpetus, koolivägivalla ennetamine.
- Arendada koostööd alaealiste komisjoni võrgustiku liikmetega.

8. Põlvamaa

- Avatud noortekeskuste tegevuse toetamine Ahjal, Rāpinas ja Põlvas.
- Alaealistele suunatud suveprojektide toetamine.
- Suunata ja toetada maakonna koolides ja omavalitsustes riskigrupi lastega tehtavat tööd läbi projektide.
- Koostööprojektid maakonna uimastiennetusnõukoguga.

9. Pärnumaa

- Alaealistega tehtava kriminaalpreventiivse töö veelgi parem koordineerimine (info-päevade korraldamine võrgustikutöö arendamiseks, kriminaalpreventiivsete projektide konkursi korraldamine alaealistele erinevate tegevuste pakkumiseks, alaealiste komisjoni liikmete koolituse ja lastevanemate koolitusprogrammi läbiviimine).
- Alaealiste vaba aja veetmise võimaluste laiendamine, et arendada nende algatusvõimet ja toimetulekuoskusi (noortekeskuste ja laste päevakeskuste käivitamine, kasvatusraskustega alaealiste suvevaheaja sisustamine).
- Alaealiste koolikohustuse täitmise tagamine kohalike omavalitsuste poolt (tugiõpilaste koolitusprogrammi läbiviimine, kasvatusraskustega õpilaste klassi noorte vaba aja sisustamine).

10. Raplamaa

- Seiklusringide tegevuse toetamine.
- Kasvatusraskustega õpilaste klasside huvitegevuse organiseerimine.
- Koolivaheajade sisustamine huvipakkuva tegevusega.
- Probleemkäitumisele kalduvate laste vanemate koolitamine ja nõustamine.
- Mõjutusvahendite efektiivsuse tõstmine (erinevate spetsialistide värbamine koostöösse).

11. Saaremaa

- Alaealistega tehtava kriminaalpreventiivse töö taseme tõstmine, selle parem koordineerimine.
- Alaealiste vaba aja veetmise võimaluste laiendamine, selleks avatud noortekeskuste loomisele kaasabi osutamine.
- Kriminaalpreventiivsete teadmiste edasiandmine õppekavade vahendusel.
- Maavalitsuse juurde loodud alaealiste komisjoni tööks vajalike tingimuste loomine ja tegevuse koordineerimine.
- Kasvatuse eritingimusi vajavate õpilaste koolides tehtava töö taseme tõstmine.
- Koolikohustuse täitmiseks järeelvalve korra meetmete rakendamine koostöös kohaliku omavalitsusega.
- Narkomaania vastane ennetustöö noorte hulgas.

12. Tartumaa

- Alaealiste sõltuv probleemide lahendamisele suunatud tegelused.
- Noortekeskuste toetamine.
- Õpi- ja käitumishälvetega laste integreerimine kooliellu.
- Käitumishälvetega laste suvevaheaja tegevuste toetamine.

13. Valgamaa

- Tugiõpilasliikumise edasiarendamine.
- Avatud noortekeskuste tegevuse toetamine.
- Suviste noortelaagrite toetamine.
- Noortele mõeldud psühholoogilise nõustamisteenuse süsteemi arendamine.
- Alaealiste õiguskasvatus.
- Õpiabi käitumis- ja õpiraskustega lastele.

14. Viljandimaa

- Tugiõpilasliikumise edasiarendamine.
- Seikluskasvatuse toetamine.
- Alaealiste vaba aja veetmise võimaluste laiendamine.
- Sõltuvusainetevastane ennetustöö noorte hulgas.
- Koostöö tihendamine koolide ja omavalitsustega ning noorsoopolitseiiga.
- Õpiabi käitumis- ja õpiraskustega lastele.
- Vanemlikkuse toetamine.

15. Võrumaa

- Kriminaalpreventiivsete noorteprogrammide ja -projektide toetamine.

- Kasvatusraskustega laste klassi tegevuse toetamine.
- Vägivallavastase ennetustöö toetamine.

16. Tallinna linn

Lasnamäe linnaosa:

- Ülevaade linnaosa territooriumil toimuvast koostöövõrgustikust.
- Laiendada vaba aja veetmise võimalusi.
- Parandada perede toetamist koolikohustuse täitmise tagamisel.

Haabersti linnaosa:

- Noorte tervistava puhkuse ja vaba aja veetmise projektid.
- Kultuuri-, spordi- ja noorsooprojektid.
- Töötada välja kava noorte tugiisikute leidmiseks koolis, nende koolitamine, motiveerimine ning kaasamine kuritegevuse ja psühhootropsete ainete tarvitamise ennetustöösse koostöös noorsoopolitsei ja lastekaitsega.

Mustamäe linnaosa:

- Jõusaali sisustamine Mustamäe Avatud Noortekeskuses, kuhu suunatakse noori komisjoni otsusega.
- Magamiskottide ostmise riskilaste seiklus- ja matkalaagrite korraldamiseks.

Kristiine linnaosa:

- Alaealiste komisjonis arvel olevate noorte kaasamine koolivaheaegadel toimuvatesse linnalaagritesse ja projektidesse.
- Koostöös politsei, linnaosa sotsiaalhoolekandeosakonna töötajatega ja mittetulundusühingutega ürituste ja muude ettevõtmiste korraldamine.
- Koostöö suurendamine mittetulundusühingutega noortele suunatud tegevuste laiendamiseks.
- Tegevused riskirühma noortele (jõusaaliprojekt ja noorteüritused 1 x kuus).

Põhja-Tallinna linnaosa:

- Ennetustöö riskirühma kuuluvate noorte ja nende vanematega.
- Klassijuhatajate ja koolide sotsiaaltöötajate koolitamine.
- Võrgustikutöö tõhustamine linnaosa tasandil.
- Vähekindlustatud perede laste integreerimine ühiskonda läbi ühistevuste.

Nõmme Linnaosa:

- Laste mänguväljakute arendamine.
- Narkomaania ennetamise alaste loengute pidamine koolides ja lasteaedades.
- Noorte vabaaja keskuste loomine.
- Noorte vabaaja ürituste organiseerimine – narkomaania ennetamine.

